

EESTI

35_s

S

POORDILEHT

Nr. 5

MAI

194

Sportisõbrad!

Jäädvustage oma saavutusi

fototarvetega

PILDISTAGE:

kaameratege

Billy Rekord
Billy Compur
Isolette
Karat

filmidega

Isochrom
Isopan F
Isopan ISS
Isopan Ultra

FILMIGE:

kaameratege

Movex 8
Movex 30

kitsasfilmidega

Negativ FF
Isopan F
Isopan ISS

SPORDILEHT

EESTI

Nr. 5

MAI

1940

Eesti Spordileht ilmub Eesti Spordi Keskliidu väljaandel üks kord kuus. Toimetus ja talitus: Tallinn, Múürivahe 22-2. Talitus avatud iga áripáev kl. 9-3. Telefonid: talitus - 468-88, toimetaja - 444-28.

TELLIMISHIND: aastaks 4 krooni, 1/2 a. 2 kr., 1/4 a. 1 kr., üksiknumber 35 snt.

Vállismaale aastaks 6 krooni, 1/2 a. 3 kr., 1/4 a. 1 kr. 50 snt.

Tellimiste vastuvõtm. talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites

Toimetaja: AADU ADARI.

SPORDITEADUSLIK KUU KIR

21. AASTAKÄI

Šveits - suur eeskujju laskespordis

Eesti Laskurliidu esimees kindralmajor Otto Sternbeck on tõstnud esile uue juhtmõtte: Eestisse laskurklubisid ka eraalgatusel, et Eestist tõuseks samasugune laskurkultuuriline maa, nagu seda on Šveits. Kuigi meie laskurid on eriti viimastel aastatel leidnud suurt tunnustust rahvusvaheliselt, siiski meie oma massitasemega ei ole jõudnud Šveitsi uksepakuni, nagu tähendas meie laskurjuhte.

Viimasel ajal meie laskespordikeskuste ringkonnas on eeskujuks tõstetud Šveitsi laskespordi korraldust ja selles suunas teostamisele tahetakse asuda ka Eestis. Alamal vaatleme lähemalt Šveitsi laskespordi korraldust.

Soome Laskurliidu kauaaegne sekretär magister Veli Nieminen, kes nüüd puhkab juba maamullas, kõneles aastate eest ühes oma pidukõnes ja pärast kirjutaski laskeskultuurist. Tookordne väljendus pani peagu kõiki muigama ja tundus, et see mõistetekombinatsioon võis tekkida erandliku „laskespordihullu“ unistuseks. Luzernis peetud MM-võistlused manasid esile ajusopist selle vahepeal ununenud väljenduse ja seekord jäid tulemata muihed, kuna Šveitsi laskesport on tõesti midagi suuremat, midagi muud kui paljas ja kuiv jaht tiitlitele, rekordidele ja auhindadele. Laskmine Šveitsis teataval määral kuulub otse maastikupildi juure: kirik ja laskerada ei puudu üheski külas. Juba aastakümneid on laskuritele ehitatud kogukonnad (linnad, alevid, külad jne.) laskeradu. 1907. aastal antud seadusega tehti see kogukondadele kohustusseks. Seda ei ole viimastele sundinud mingi rahvast lahusolev võim, kuna ühes muude riigikaitse seadustega on rahvas ise selle kohustuse heaks kiitnud üldisel rahvahääletusel.

Luzerni pidustuste vastutav korraldaja, 510-aastane „Schützengesellschaft der Stadt Luzern“, kaks aastat enne võistlust ehitas endale ülimoodsa laskeraja ning suure seltsimaja. Ehitus maksis pool miljonit franki (440 tuhat krooni). See teostus välise

toetuseta ja on täiesti võlgadeta. Ühingu on siiski ainult 500 liiget. Edasi mõned näited Šveitsi laskeradadest. Bellinzonas asetseb ühingu 300-m rada jaama juures, möödasõitvate reisijaterongide vahetuse läheduses, jaama manöövrivahel. Visptalis on laskerajal laskemaja ühel pool ja märklehed teisel pool raudteed, kuna lastakse möödasõitvatest rongidest üle. Äärmise märklaua servast kümnekonna meetri kauguses läheb mööda avalik maantee, ja et viimast ei suleta laskmise ajaks, see on päris tavaline nähtus.

Šveitsi Laskurliit ei registreeri ühtki ametlikku rekordi ja ei pea isegi meistrivõistlusi. Ainult kahel üleriigilisel üritusel tõstetakse esile parim. Iga nelja aasta järel peetaval „Vandeliidu laskepeol“ (MM-võistluste puhul Luzernis peetud laskupidustus oli arvult juba 44-jas) proklameeritakse viiel tähtsamal võistluslal kokku suurima arvu punkte saavutanud laskur laskurkuningaks, ja see on ainult selle peo laskekuningas, mitte aga neljaks aastaks. Luzernis sai selle tiitli tuntud laskur Horber. Samasugustel tingimustel selgub laskurkuningas ka üleriigilistel välilaskmistel, millel on teataval määral lahinguline iseloom.

Šveitsis jagatakse meistrimedaleid normitulemuste eest, mis on lähedased meie laskurite klassikatsetele. Aruannetes ei leia kunagi esiletõstmist aasta tippsaavutuste võrdlemine eelmise hooajaga. Seevastu rõhutatakse, kui palju ühinguid ja üksiklaskureid on saanud normitunnustuse osaliseks ja neid andmeid võrreldakse eelmisega, tehes nende järgi otsust lasketaseme edasijõudmise või tagurpidamineku üle.

Laskepidu - see on puhtšveitslik mõiste, millest selle ulatuses ei tunne ükski teine maa. Šveitsis on traditsiooniks laskepidustusi korraldada ajalooliste sündmuste, nagu kuulsate lahingute tähtpäevil või kohalikel juubeleil. Üldiselt, kus midagi on pühitseda ja mälestada, seal austavad sündmust ikka

laskurid oma paukudega. Küsitakse muidugi, milliste ressurssidega teostatakse need peod ja kust saadakse auhinnad? Vastus on lihtne, kuid me oludega harjunud inimesele siiski jalustrabav. Laskurid ise katavad kõik kulud, kusjuures pidustustel võetakse „soolast“ stardimaksu. Luzerni viimasest laskepeost võttis osa 55 tuhat laskurit võistlejatena ja ühingutevahelisest võistlusest sõjapüssist laskmises 1728 meeskonda, kusjuures kaks suuremat ühikut startisid kumbki 133-mehelise koosseisuga. Üle tuhande ühingu täitis normi, mis neile andis õiguse loorberpärijale kuldkaanistusega. Püssipadruneid kulutati kaks ja pool miljonit, püstolipadruneid veerand miljonit.

Šveitsi Laskurliitu kuulus 1938. a. 334.111 laskurit. Sellele lisaneb veel 45 tuhat noorlaskurit ja mõni tuhat liiget püstoli- ja väikekalibripüssi eriliitudest. Eraldi veel 3000 organiseeritud üle 60 a. vana veteraani. Seega üldine organiseeritud laskurite arv ulatub ligi 400 tuhandeni, seda nelja-miljonilise elanikkude arvu juures.

Peab tähendama, et väga suurt osa sellest organiseeritud massist hoiab koos obligatoorne sõjaväeline sundprogramm. Šveitsi iga miilitsasõdur omab riigilt saadud sõjapüssi, mis jääb temale jäädavalt omanduseks ja mida ta 60 a. vanusepiiri ületamisel võib isegi müüa. Iga miilitsasõdur — reservist — on kohustatud igal aastal kuni 60 a. vanusepiiri ületamiseni sooritama rea laskeharjutusi sõjaväe keskjuhatuselt ettekirjutatud tingimustel. Neid harjutusi võidakse sooritada laskurühingutes, kes programmi täitmise kohta annavad tunnistusi laskureile. Sundprogrammi korraldada täitmise järgi valvavad kogu riigi kohta ainult liiduvalitsuse neli laskeohvitseri. Kui reservlane ei täida oma laskekohustust ühegi ühingu juures, siis pannakse ta sügisel kolmeks päevaks kasarmusse erilisele laskekursusele. Seda püüab vältida iga miilitsasõdur.

Šveitsi sundprogrammi täidab igal aastal ligi 300 tuhat meest. Võrdluseks tuleb märkida, et milline alaline sõjavägi suudaks ainuüksi oma kaadri jõududega igal aastal oma reservistidele korraldada ligi 30-lasulise laskekursuse. Šveitsi riik annab selleks ühingu käsitusse padruneid ja 1 frank 60 santiimi mehe kohta kulude katteks sularahatoetust (märklehed, näitajad, protokollid, tunnistused, kiitusekaardid jne.). Selle töö teostavad vabatahtlikud laskurühingud. 1938. a. oli sundprogrammi täitjaid 310.664 laskurit. Sundprogrammi kõrval on veel õige pikk mittesunduslik — fakultatiivne programm, milleks antakse laskemoo odavama hinnaga ja riik toetab nende võistluste korraldamist ligi 100 tuhande frangiga. Fakultatiivse programmi täitis 1938. a. 120 tuhat laskurit.

Šveitsi esindamisega MM-võistlustel ja meeskondade valiku ning ettevalmistamisega ei tegele Šveitsi Laskurliidu keskjuhatus. Selleks on loodud liidu koosseisu kuuluv eriuhing „Schweizerischer Matchschützenverein“. Sellel ühikul on ainult paarsada liiget, kuna sinna pääsevad liikmeteks ainult laskurid, kes võistlustel pidevalt on ületanud teatavaid norme ja kes endale matšiprogrammi raamides on võtnud harjutamise kindlaks harrastuseks. See ühing kogus endale üleriigilise korjandusega poolmiljonilise suuruse matšifondi, mille protsentidest nüüd kaetakse rahvusvaheliste meeskondade ettevalmistuse ja reiskulud.

Šveitsi Laskurliit ei ole jäänud külmaks pealtvaatajaks ka riigi poliitilises elus kaalul olnud kodumaa kaitsmise huvides. Suurte sõjaväeseaduste läbiviimisel rahvahääletustel, samuti 400 miljonilise frangi suuruse relvastuskrediitide vastuvõtmisel rahvahääletusega on ta võimsalt kaasa aidanud. Laskmine ei ole Šveitsis viims võistlemine, vaid ka rahvast ühendav tegur.

Šveitsi laskesport on korraldatud täielikult eralgatusel. Šveitsi üleriigilise laskurliidu juhiks

on väikelinna Aarau gümnaasiumi võimlemisõpetaja Otto Heiniger, kes Luzerni MM-võistluste puhul koolitöö tõttu ei saanud mingit erakorralist puhkust ja nelja nädala jooksul igal õhtupoolikul Aaraust sõitis autoga oma kulul Luzerni jälgima võistlusi.

Arno Poolak.

Üle aastate selja

Käesolevas numbris E. Spordileht jätkab Eesti kergejõustiku rekordide arengu tabelite avaldamist.

Kolmikühpe		14.71,5	J. Suuk	1930	
11.84	Lassen	1912	15.04	A. Viiding	1931
13.03	A. Kolmpere	1915	15.27	A. Viiding	1932
13.17	A. Kolmpere	1916	15.67	A. Viiding	1932
13.44	A. Kolmpere	1917	15.92	A. Viiding	1933
13.85	A. Kolmpere	1920	16.06	A. Viiding	1935
14.20	A. Kolmpere	1921	16.06,5	A. Viiding	1936
14.33	N. Küttis	1930	16.16	A. Kreek	1938
14.36	N. Küttis	1931	16.28	A. Kreek	1939
14.41	N. Küttis	1936	16.40	A. Kreek	1939
14.48	A. Raska	1938			
14.55	A. Raska	1938			
Teivashüpe		25.31	S. Orloff	1910	
2.05	Villas	1910	29.16	A. Margevič	1911
2.41	B. Abrams	1911	31.30	A. Margevič	1912
2.42	Alt	1911	33.31	Soans	1912
2.55	J. Villemson	1911	35.90	Groschmidt	1913
2.75	B. Abrams	1912	39.38	A. Ohaka	1914
2.90	B. Abrams	1913	39.40	A. Ohaka	1914
3.02	J. Villemson	1913	40.84	A. Ohaka	1915
3.04,5	J. Villemson	1913	42.20	A. Ohaka	1915
3.06	B. Abrams	1914	42.38	A. Kolmpere	1922
3.06	A. Ohaka	1914	42.43	G. Kalkun	1924
3.10	B. Abrams	1914	43.05	G. Kalkun	1928
3.45	J. Martin	1915	44.30	G. Kalkun	1928
3.45,7	A. Kolmpere	1920	44.86	N. Feldman	1928
3.53	V. Ever	1923	45.61	G. Kalkun	1928
3.56	A. Reisner	1927	45.90	N. Feldman	1929
3.60	E. Tamman	1930	46.42	N. Feldman	1932
3.70,5	E. Tamman	1930	46.66	N. Feldman	1932
3.75	E. Äärma	1934	46.92	A. Viiding	1934
3.80	E. Äärma	1934	(47.56	A. Viiding	1934)
3.85	E. Äärma	1936	47.40	P. Määrits	1936
3.90,5	E. Äärma	1936	47.84	O. Erikson	1937
3.95	E. Äärma	1937			
4.02	E. Äärma	1938			
4.02	R. Kiipsaar	1938			
Kettaheide		31.20	S. Orloff	1910	
2.05	Villas	1910	31.90	H. Pihlakas	1911
2.41	B. Abrams	1911	34.74	H. Pihlakas	1911
2.42	Alt	1911	37.00	L. Tõnson	1912
2.55	J. Villemson	1911	39.37	A. Margevič	1912
2.75	B. Abrams	1912	41.44	Klein	1913
2.90	B. Abrams	1913	46.42	Uusna	1913
3.02	J. Villemson	1913	49.11	Uusna	1914
3.04,5	J. Villemson	1913	50.00	Uusna	1914
3.06	B. Abrams	1914	50.42	Uusna	1914
3.06	A. Ohaka	1914	51.06	A. Ohaka	1915
3.10	B. Abrams	1914	51.12	A. Ohaka	1915
3.45	J. Martin	1915	51.80	A. Ohaka	1915
3.45,7	A. Kolmpere	1920	(54.12	A. Ohaka	1915)
3.53	V. Ever	1923	54.02	A. Kolmpere	1920
3.56	A. Reisner	1927	58.93,5	A. Kolmpere	1920
3.60	E. Tamman	1930	60.21	A. Kolmpere	1921
3.70,5	E. Tamman	1930	(64.84	A. Kolmpere	1922)
3.75	E. Äärma	1934	63.32	A. Kolmpere	1921
3.80	E. Äärma	1934	69.54	G. Sule	1931
3.85	E. Äärma	1936	69.62	G. Sule	1932
3.90,5	E. Äärma	1936	71.48	G. Sule	1934
3.95	E. Äärma	1937	72.72	G. Sule	1937
4.02	E. Äärma	1938	73.31	G. Sule	1937
4.02	R. Kiipsaar	1938	75.93,5	G. Sule	1938
Kuulitõuge		9.55	A. Margevič	1911	
9.59	S. Orloff	1911	10.27	L. Tõnson	1912
10.27	L. Tõnson	1912	10.62	L. Tõnson	1912
10.62	L. Tõnson	1912	10.84	L. Tõnson	1912
10.84	L. Tõnson	1912	11.00	L. Tõnson	1913
11.00	L. Tõnson	1913	11.03	L. Tõnson	1913
11.03	L. Tõnson	1913	11.38	Mälson	1913
11.38	Mälson	1913	11.48	A. Ohaka	1914
11.48	A. Ohaka	1914	12.08	A. Ohaka	1915
12.08	A. Ohaka	1915	12.10	A. Ohaka	1915
12.10	A. Ohaka	1915	12.18	A. Ohaka	1915
12.18	A. Ohaka	1915	12.94	A. Ohaka	1916
12.94	A. Ohaka	1916	12.98	H. Tammer	1917
12.98	H. Tammer	1917	13.02	H. Tammer	1917
13.02	H. Tammer	1917	13.05	H. Tammer	1917
13.05	H. Tammer	1917	13.93	H. Tammer	1918
13.93	H. Tammer	1918	14.09	H. Tammer	1920
14.09	H. Tammer	1920	14.15	H. Tammer	1922
14.15	H. Tammer	1922	14.46	N. Feldman	1928
14.46	N. Feldman	1928	14.60	N. Feldman	1930
14.60	N. Feldman	1930			

Igas kivimürakas peitub nägus raidkuju . . .

Kergejõustiku hooaja kestusest Ameerikas. — H. Osborne'i unistuseks oli saada olümpiavõitjaks maratonis. — Lawson Robertsonist ja Berni Weferist. — Deam Cromwelli patust. — Greg Rice'i heitlusest Taisto Mäkiga

Ameerika kergejõustiku hälliks on idapooseed osariigid ning esimesed üritused sel alal on lähimas seoses aastaga 1868, millal asutati New York Athletic Club. Sellest klubist õieti leviski üle Ühendriikide too jaht sekunditele ja sentimeetritele. Selle klubi liikmed asutasid 1879. a. spordiliidu AAU, olnud oma algatusel juba 1876. a. korraldanud esimesed meistrivõistlused. Peagu alati on need tiibjalgu rinnal kandvad New York Athletic Clubi liikmed võitnud USA parima klubi meistritiitli, ainult läinud aastal tuli tembuga toime San Francisco Olympic Club, võites „tiibjalgu“ kuue punktiga.

Teid kindlasti huvitab, millal õieti on Ameerikas kergejõustiku hooaeg. Näiliselt lihtne küsimus pole aga kerge vastamiseks. Pindalalt on ju Ameerika väga lai, sellele vastavalt on suuri erinevusi kliimatilistes tingimustes. Sellest sõltuvalt tuleb küsimusele vastata kahes osas.

Idas, koos New Yorgi, Chicago ja Bostoni linnades, algab sisehooaeg esimestena koolipoistel, seda detsembri keskpaiku. Üliõpilased ja klubid alustavad hooaega jaanuari esimesel nädalal. Haripunkti saavutab hooaeg veebruari lõpus ning märtsi algul Ameerika spordiliidu AAU ja üliõpilaslüüdi ICAAAA meistrivõistlustega, lõppedes märtsi teisel nädalal. Edasi kuni aprilli viimase nädalani on vaheaeg, pärast mida alustatakse välisvõistlustega. Selle hooaja lõpupunktiks on tegelikult AAU meistrivõistlused juuli esimesel nädalal. Nendel valitakse meeskond sõiduks kas Euroopasse, Lõuna-Ameerikasse, Jaapanisse või mujale. Nii imelik kui see ka pole, näib, et idas on kergejõustik populaarne rohkem sisevõistlustena, mida jälgib alati täismaja, s.o. 5.000—18.000 inimest, sõltuvalt ruumide mahutavusest. Välisvõistlustel on tavaliselt ainult 1000—3000 pealtvaatajat.

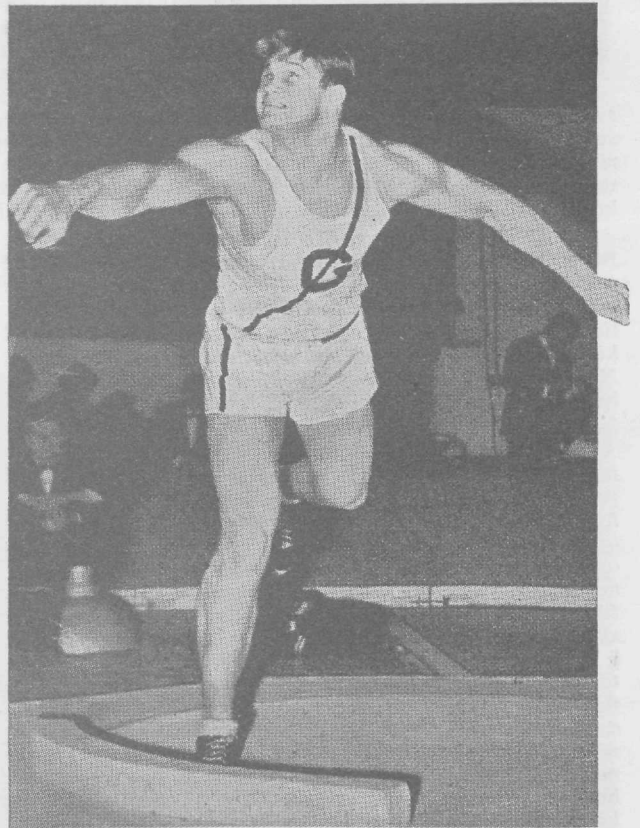
Läänes seevastu sisevõistlusi ei peeta, ning välis-hooaeg algab Los Angelesis, San-Franciscos jm. juba veebruari lõpunädalal, vältides samuti USA meistrivõistlusteni. Aastate vältel on kõik võistlused kujunenud tähtaegade ja kavade suhtes traditsioonilisteks.

Raskesti õpitava alana on kergejõustik harrastatav peamiselt kesk- ja ülikooles. Klubid ise ei kasvata endile mehi, vaid hangivad neid koolidest. Vastavalt ülikoolide nelja-aastasele õppekavale püstitakse võistlejate nimekirjas tavaliselt neli aastat. Ainult vähestel jätkub tahtmist edasi võistelda mõne klubi värvides. Seepärast pole Ameerikas peagu üldse leida Euroopas nii laialdaselt tuntud „igavesi sportlasi“.

Igas kivimürakas peitub nägus raidkuju, kuid üksnes kiviraijaja osavus suudab seda sealt välja raiduda, — seda jänkide ütlust võib nimetada väga tabavaks. Kivimüraka all mõeldakse esimese aasta üliõpilast, kiviraijajana coachi ning raidkuju hülgetagajärgede püstitajat. Ei peeta mõeldavaks, et poiss oleks suuteline nelja aasta vältel valima endale õige harjutusviisi, seda rakendada ja selle järgi harjutada. Ei! poisi ülesandeks ei jää muud kui panna mängu oma lihased, mõttetöö teeb juba coach, kuna poisi enda mõttetöö kulub õppimisele.

Saabuv, nende ridade jõudmisel lugejate ette juba saabunud hooaeg algab jänkidele kurvalt. Seda selle tõttu, et sügisel suikus igavesele unele Georgia ülikooli coach Weems O. Baskin, kes oskas välja raiduda säärase inimvõimete piiri ületaja, nagu seda on Berliini olümpiavõitja 110 m tõkkejooksu Forest „Spec“ Towns, kes pärast mänge saavutas Oslos 13,7.

Et jänkide coachid ka eestlastega arvestavad, ilmnes juhuslikult. Jutu kaldudes kõrgushüppele selgus, et klubi coach Berni Wefers oli kümnevõistlejate coachiks Pariisi olümpial 1924. Temal olid teada meie Leks Kolmpere tagajärjed ning Harold Osborne'i ainsaks mureks jäi lasta punktide vahet mitte liig suurelt enda kahjuks rebeneda enne viimset ala, s.o. 1500 m jooksu. Ta ei kahelnud Osborne'i võimetes sellel viimisel alal, sest ... Osborne'i noorepõlve unistuseks oli olnud saada olümpiavõitjaks — maratonijook-

Selle mehe nimi on Alfred Blozis. Ta on uus hiiglane kuulitõukajate hulgas ning ähvardab tulevikus tumesjada iseigi lack Torrance'i hiilguse. Ta on samasuur mehemürakas kui Torrance, kuid sale-dam ja kehaliselt paremini arenenud.

Greg Rice, uus hiilgav suurus kestvusjooksudes, kes on korduvalt võinud ka Taisto Mäki üle.

sus! Leidmata aga treeningkaaslasti lühendas ta jooksudistanti kuni ühe miilini, tultes selles ülikooli meistriks ajaga 4.25,0 ümber. Maileri ametist loobunud ta vastumeelselt, et pühenduda kõrgushüppele, mis alal koolil puudunud punktitooja.

Mul on praegugi raske saada selget ettekujutust Berni Wefersist. Berliini olümpiamängude ajal nähtud jänkide peatreener Lawson Robertson jättis endast väga hea mulje. Tema kohta tean, et ta oli 1905. a. lühimaade meistriks Ameerikas ning et ta on viibinud kõigil olümpiamängudel kas võistlejana või treenerina. Nüüd aga selgus Wefersi jutust, et ajal, millal L. Robertson võistlejana kannud rinnal tiibjalgu, olnud Wefers samas klubis coachiks!

Jutu keereldes kõrgushüppajate ümber, teadis Wefers rääkida ka sellest, kuidas esmakordselt näinud päevavalgust *western form* (meile tuntud sisejalahüpe, mida kasutab A. Kuuse). Stanfordi ülikooli kõrgushüppe-väljakul Los Angelesis olnud parempoolne osa künkline ning muutunud vihmade ilmaga poriseks. Ning George Horine on surmkindel selles, et ta tänu kirjeldatud hüppekoha-veale leiutanudki uue stiili, mille abil ta esimese inimese maailmas ületanud 2 m kõrguse (täpsemalt 2.00,8). Kasutades tollal üldtarvitusel olnud käärhüpet (G. Kalmu hüppeviisi) lähenenud ta latile alati vasakult. Vihmastel ilmadel puudunud võimalus hüppetelinguete mujale asetamiseks ning — kui mägi ei tule Muhamedi juure, peab Muhamed minema mäe juure — pidanud Horine võtma hoogu paremalt poolt. Kuna aga tõuke andmiseks käärhüppe stiilis ei saanud ta kasutada paremat jalga, teostanud esimesed hüpped sisejalastiilis.

Jutu hulka puudenes vestlus ka sellest, kuidas Southern California ülikooli coach Deam Cromwell, kelle poisid praeguseni on toonud 15 olümpia-kuldmedalit ning 11 korda oma nimesid pannud maailmarekordide nimistusse, sai teivashüppajate produtseeri-

E. Spordilehe käesoleva numbriga kaanepildil on toodud momenti jalgpalli-hooaja avamafisist Spordi ja Estonia vahel. K. Linberg on väravaalakil, tõrjeiõõs aga E. Tipner ja H. Saarne.

jaks. Pärast Pariisi olümpiamänge hoobelnud Yale'i ülikooli coach oma arvuka kuulsate teivashüppajate perega. See vihastanud Cromwelli. Ta saatnud seepeale ühe sõbra poolsalaja Yale'i ülikooli, kes sealt naasnud paarisaja meetri värskelt vändatud filmiga. See olnud Cromwellile aluseks — teivashüppe saladuste uurimisel. Sest ajast hakanud Cromwelli poisid saavutama maailmakuulsust ka teivashüppajatena. Meil tarvitseb meenutada ainult sääraseid nimesid, nagu Lee Barnes, Bill Graber, William Sefton, Earle Meadows, Kenneth Dills ja „Bud Day“, et veenduda Cromwelli heas nimes teivashüppajate produtseerijana.

On möödunud palju päevi Greg Rice'i hiilgavast võidust Taisto Mäki üle 3 miilis Madison Square Gardenis. See oli võistlus, mis suuresti mõjustas seda, et endine lehepoiss, kes oma lühikese kasvu tõttu ei kõlvanud ei jalg-, base- ega korvpallimängijaks, krooniti hooaja parimaks kergejõustikslaseks.

See saavutus jääb igavesti teadmata mehele, kes Rice'i tegelikult tõstis sellele troonile. Meenub 1937. a. loetud J. P. Nicholsoni kirjutus pahurast Gregist, kes iga hinna eest ihaldanud kuulsa maileri nime ega tahtnud kuuldagi kolme miili jooksmisest. Üliõpilaste meistervõistlustel hellitanud Rice lootust esimesele või teisele kohale ühes miilis. Ta olnud selle saavutamisesse kindel treeningul näidatud tagajärgede põhjal. Võistlustel kujunes aga teisiti ja kui Rice läbistanud finiši viiendana, vihastanud ta seevõrd, et tahtnud naelkingad igaveseks nurka visata. J. P. Nicholsoni suureks rõõmuks lubanud ta oma viha välja puistata 2 miili jooksus. Ootamata võit selles määras Rice'i edaspidise uue teesuuna.

Kolmeaastase pideva raske töö järele kõlas lähtepauk 33-ringiliseks jooksuks kõrvuti sama distantsti maailmarekordimehe Taisto Mäkiaga. Paavo Nurmi oli see, kes määras jooksu tempot, andes vastavaid juhiseid jooksu vedavale kaasmaalasele. Kaitsekraavides küllmanud jalad polnud veel saavutanud endist kindlust. Suutmata arendada küllaldaselt tapvat tempot vastastest lahtirebimiseks polnud Mäki võimeline sammu pidamiseks Rice'i lõpuspurdis, mida numbrites märgiti 60 sekundiga viimase 400 m katmiseks! Olgu lisatud, et Fenske aeg samal päeval peetud 1 miili jooksus oli viimse 400 m katmisel 61 sekundit.

Polnud õnnelikumat meest sel õhtul Gardenis kui seda oli J. P. Nicholson. See oli sama mees, kes oli kaitsenud Onu Sami tähelippu Stokholmi olümpiamängudel kõrgushüppes ning kes oli Notre Dame'i ülikooli coach, kus õpib ka G. Rice. Kaks päeva hiljem J. Nicholsonile saadetud õnnitlustelegramm tema poisi kuulutamise hooaja parimaks sportlaseks saabus avamatult tagasi lähetajaile: John P. Nicholson oli lahkunud, ega tule enam kunagi tagasi Notre Dame'i ülikooli jooksurajale või Madison Square Gardenisse... New Yorgis, 11. aprillikuu päeval 1940. a.

RUUDI TOOMASALU.

**MAITSERIKKAD
PILDISTUSED**

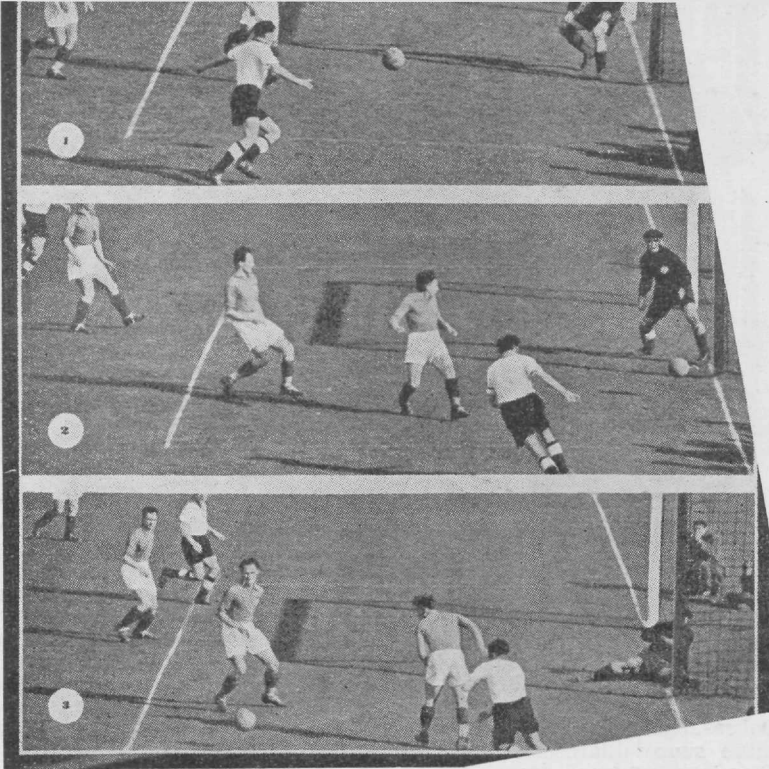
MEISTERFOTOGRAAFID
KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: KL. 9—5. PÜHAP. K. 11—2

Aja tajumisest jalgpallis

Aeg on vägagi relatiivne mõiste. Toome vastavaid näiteid spordist. Oletame, et teie jälgite jalgpalli-maavõistlust, kus Eesti rahvusmeeskond on üheväravas võiduseisus mõne tugeva ja kuulsa jalgpalliriigi vastu, ja maavõistluse lõpuni on veel veerand tundi. Vastane surub peale ning kõik sümptoomid on selle poolt, et ta võib maavõistluse viigistada ja koguni juhtima minna, kuna Eesti meeskonnal seevastu ei näi olevat mingisuguseid lootusi võiduseisu suurendamiseks. Teie suurimaks ihalduseks on siis, et maavõistluse lõpuvile tuleks võimalikult kiiremini. Iga mõne aja tagant vaatate kella ja kirute, mispärast minutid nii laisalt venivad. Veerandtund ja iga sekund sellest näib teile igavikuna. Oletame aga säärast juhust, kus veerandtundi enne maavõistluse lõppu Eesti on Läti vastu kaotusseisus. Siis teie lohutade endid, et veerandtundi on pikk aeg kas või mitme võiduvärava saavutamiseks. Aeg läheb, kuid Eesti ei taha kuidagi saavutada väravat. Nüüd vaatate hirmunult kella, sest aeg näib mööduvat liig kiiresti. Aja tajumine on teil siis täiesti vastupidi kui esimesel näitel. Esimesel juhul kirusite veerandtunni venimist, teisel aga selle ruttamist.

Nii on alati. Kui soovite, et aeg mööduks kiirelt, siis näib ta teile venivat, kui aga soovite, et oleks rohkem aega, siis ta näib mööduvat otse pörgulikuis tempos. Lugesin kunagi üht mõttetarka, kes väitis, et aeg olevat üksnes meie aju ettekujutus ja et kui meil poleks kella, siis meie jagaksime aega tundideks, minutiteks ja sekunditeks erinevalt ja nimelt vastavalt sellele, missugused üleelamised ja tundmised meil juhtuvad olema. Nii on ka jalgpallivõistlustel. Kui ühel matšil on vähe elamusi teile, siis näib aeg venivat, nagu oleks kohtunikul jäänud kell seisma või ta on unustanud lõpuvile andmise. Sündmusrikka matši puhul teie aga ei pane üldse tähele aega ja olete pettunud kuuldes lõpuvilet ja see näib teile enneaegselt antuna. Oletame, et kohtunik lõpetaks igavalt rulluva matši varem või lubaks huvitavalt rulluva matši puhul omapoolse lisa-

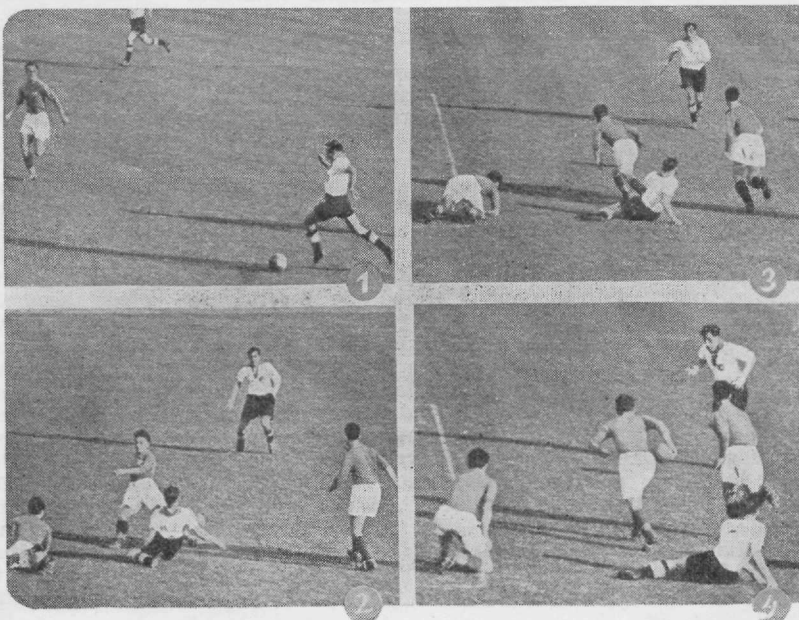

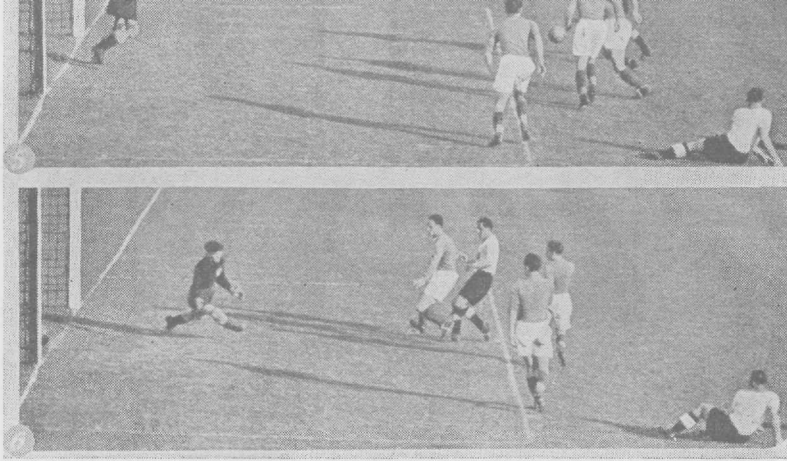
aja, teie vaevalt märkaksite seda, kui ise ei kontrolli aega kella järgi.

Ühes asjas veel lasete enda ajusid petta aja tajumises. Näiteks teie jälgite mingisugust atakki väravale: üks forvard murrab läbi, kaitsja tormab talle vastu, tormaja saab ka sellest mööda, söödad oma kaaslasel, kes on väravakasti lähedal, viimane omakorda driblab mööda teisest kaitsjast, väravavaht jookseb talle vastu, kuid ei suuda vältida väravalöömist. Palju teie arvates võis kirjeldatud sündmuskule aega kuluda? Enne kui edasi

loete, mõtelge veidi ja meenutage mõnd analoogilist sündmusküki teie poolt nähtud matšidel. Mõtelge ja andke vastus?

Ma ei tea, milline oli teie vastus, kuid julgen kahelda, kas hindasite seda aega ainult kolmele kuni viiele sekundile! Rohkem selleks tavaliselt ei kulu, kuid teie üleelamise sarnast sündmust jälgides on nii suur, et täidab teie aja tajumises kümnekordselt rohkem ruumi. Ka lasete end eksitada juubeldamise joo- vastusest, eriti siis, kui värava saavutamine oli teile eriti meeltemööda.

Et tõestada teile teie eksimusi aja mõõtmisel mingisuguse pineva situatsiooni rullumisel, on käesolevale kirjutusele asitõendustena lisatud fotode seeriad. Kuna Eestis on jalgpallimatšide filmimine fotoreportaaži saamiseks tundmata asi, oleme fotod võtnud „Reichssportblatt'ist“ (nr. 17 — 23. IV 1940) ja need kujutavad väravaaluseid momente Saksa-Jugoslaavia maavõistluselt, mille suure üllatusena võitis Jugoslaavia — 2:1.

Kirjutuse pealkirja juures toodud kolmepildilises seerias on filmist välja lõigatud kolm faasi ühest ebaõnnestunud atakist Jugoslaavia väravale. Esimesel pildil näeme Lehnerit palli saamas pealelöögiks — jugoslaavia väravavaht on tõrjevalmis. Teisel pildil on Lehneri löök tabanud väravaposti, Lehner ise keerab ümber ja teda ruttavad katma Jugoslaavia backid Dragicevic ja Dubac. Kolmandal pildil

näeme väravavahi hilistunud viskamist posti juure, mida polnud aga vajagi, kuna pall on juba tagasi põrkunud ning jugoslaavlaste kaitsepaar kui ka teised imestunud pallile jõllitamas; Lehner on uuesti atakivalmis, kuid Dragicevic saadab palli keskväljakule. Kogu sündmustik esimesest kuni kolmanda pildini arenes ainult poolteist ($1\frac{1}{2}$) sekundi jooksul! Veel sekund või vähem ning pall on keskväljakul, nagu poleks värava all midagi juhtunud, kuid publik tribüünil seedis seda sündmust veel kaua.

Teisena on toodud piltide seeria Saksa auvärava saavutamisest. Esimesel pildil näeme sakslast Pesserit täiel kiirusel lähenemas Jugoslaavia väravale. Teisel pildil on ta möödunud Dubacist, kuid uuel atakeerimisel kukkunud, kuid suutes viimse pingutusega pall sööta vabale Lehnerile. Kolmandal pildil on Pesser vigastatuna jää-

nud istukile, jugoslaavlaste kaitsepaar on kohad vahetanud, Lehner ruttab vastu temale söödud pallile. Neljandal pildil Lehner kiiremana jõuab enne vastaseid palli valdamisse ja kontsentreerib oma ülesande täitmiseks. Viiendal pildil on Lehner juba palli peremees, astub veel ühe sammu värava poole, kust väravavaht stardib talle vastujooksmiseks. Kuueandal pildil on Lehneri löögist pall kerinud väravapostide vahele nurka, hoolimata, et jugoslaavlaste kaitsepaar Lehnerit löögil segas ja väravavaht oli vastujooksuga vähendanud Lehneri väravalöömise ruumi.

Alates teisest pildist kuni kuueandani oli kogu sündmustikule aega kulunud ainult kaks ja pool ($2\frac{1}{2}$) sekundit! Niivõrd väike murdosa kogu matšist otsustas ühe värava sünni, kuid sakslastest pealtvaatajaile jäi ta kogu matšist kõige rohkem meele ja neile näis see, kuidas Pesser vigastunult kukkununa söötis Lehnerile, viimane omakorda heitles jugoslaavlastega, kuid siiski (õnneks siiski!) suutis lüüa oodatud värava, peagu igavikuna. Oleks aga täpselt sama aja vältel ja täpselt samasugusest olukorrast värava löönud jugoslaavlaste, siis sakslastest pealtvaatajaile oleks see näinud välkiirelt saavutatuna, sest siis poleksid nad värava sünni eelloole nii pidevalt ja ootusrikkalt kaasa elanud ja kogu sündmustik näinuks neile kiiremini hargnenuna.

Nii petame endid aja mõõtmises. Ainsana jääb objektiivseks ja eksimatuks mehaaniline ajamõõtja, kell.

A. ADARI.

Lendpalli sooritamise oskuse vajadusest

Tarvitavamaid lööke tennisel on lendpall. A. Quisti arvates on palju raskem võita head võrgumängijat kui põhijoone juures mängijat. Hea võrgumängija sunnib oma vastast vigu tegema, kusjuures vastase löögid tema petmiseks oleksid mõttetud. Kuulsused, nagu Borotra, Allison ja Perry, tavaliselt otsisid võimalusi kõvade löökidega palli platseerimiseks, et siis ise võrku joosta. Perryl polnud seda omadust täiel määral, sest ta omas väga hea põhijoone mängu, kuid teised kaks võisid oma võidud peagu täiesti panna lendpallide tarvitamise oskuse arvele.

1933. a. võistlusil Austraalias kuulusid USA meeskonda Vines, kes oli siis maailma parim, Allison, maailma neljas, j. t. Quisti huvitasid Allisoni lendpallid, et selle mehe mängu jäljendades omada šansse võiduks. Tollal austraallased kasutasid lendpallide tõrjeks lõigepalle, arvestades kõverate ja platseeritud pallidega, et saavutada efekti. Praegusel ajal on see teisiti. Enamik noori soovib seda lööki sooritada nii, et võimalikult vähem anda keerdeid. Quisti ideaaliks oli Allisoni lame löök öla kõrguselt ning lõppeks, umbes 3—4-kuisse kibeda treeningu järele oli ta selle omandanud.

Mängijad, kes omavad hea lendpalli, tavaliselt omavad ka suursuguse rabaku. Borotra'l ja Cochet'il oli imetlusväärne oskus surmamiseks igast asendist. Quist räägib, et ta on väga palju õppinud Cochet'ilt, eriti seda, kuidas tõrjuda kõrgeid palle, andes neile võimalust maast kõrgele hüppamiseks. Cochet valdas palli üle imetlusväärset, andes sellele kiiruse, mis sugust just vaja oli võiduks. Surnud löök ülaltpoolt pead ehk rabak valmistab vaatajaskonnale suurimat naudingut, seda peamiselt efekti tõttu, millega pall võidetakse. Seevastu publik hindab vähe pealtpoolt löikega võrgupalli, millist surmata on väga raske. Vasakust tagumisest nurgast suunatagu lendav pall suurima täpsusega üle vastasmängija pea, kes seisab võrgus, et ta ei saaks küündida pallini oma väljasirutatud käega.

Rabakut oskamata ei saa arvestada edu paaris-mängus. Selle löögi oskamine annab endakindlust. Vastased püüavad siis hoiduda kõrgetest pallidest, et mitte võimaldada rabaku sooritamist. Igal juhul on paaris-mängus valitsejaks see paar, kes omab hea rabaku. Vähemalt üks neist peab oskama seda lööki hästi tõrjuda. Näiteks toome Prantsuse paari Borotra-Brugnon. Viimane neist on kahtlemata väga hea

Meie spordiajakirjandus

(Algus vt. E. Spordileht nr. 4 — 1940)

2.

Mainisime, et esimesena hakkas Eesti iseseisvuse ajal sportlaste lehena ilmuma „Eesti Spordileht“. Kuigi praegu teisi spordiajakirju või -lehti Eestis ei ilmu, kuulub siiski käesoleva kirjutuse raamesse ka teiste, ilmunise lõpetanud või katkestanud, spordilehede elukäiguga tutvumine.

„Eesti Spordileht“ ei olnud aastatki vana, kui sealpool Soome lahte oli Artur Kukk tulnud mõttele välja anda ajakohast spordiajakirja, millena 1921. a. veebruaris alustas Helsingis ilmumist kuukiri „Võitja“. Toimetajaks oli kirjanikuna tuntud Richard Janno, kuna kaastööliste peres leidis Soome spordiajakirjanikke ja -tegelasi, nagu E. A. Soinio, W. Eklöf, Yrjö Halme, V. Kaarna, N. Tammisalo jt. Ajakiri trükiti Helsingis, kuid mõeldud oli ta Eestile.

„Võitja“ väljaandmist põhjendasid tema toimetajad sellega, et „Eesti Spordileht“ ei saavat küllalt otsarbekalt jälgida välismaa spordielu ja õhkkonda ja muutuvat seetõttu ühekülgselt, mida aga täiendaks „Võitja“. Kohe alul deklareeris uus ajakiri, et tal pole mingisugust kavatsust „Eesti Spordilehega“ konkureerimiseks, vaid ta tahab viimasele olla ainult täiendaja. Roosilist tulevikku ta endale ei maalinud ja märkis, et „Võitja“ olemasolu sõltuvat täiel määral sellest, kuivõrd talle kodumaal vastu tullakse.

Siiralt märkides oli „Võitja“ oma väljanägemisel ja sisult paremini toimetatud kui samaaegne „Eesti Spordileht“. Ta oli heal paberil, hästi väljatulnud piltidega, sisukamate kirjutustega ning... isegi keeleliselt parem, kuigi ta Helsingis laotuna kippus eestikeelseid sõnu muutma soomepäraseks, nagu „jooksjad“ pro „jooksjad“, „raske keskkal“ pro „poolraskekal“ jne. Need kui ka muud olid üksnes väikesed iluvead, üldiselt oli aga „Võitja“ kirjakeel laitmatum „Eesti Spordilehe“ omast. Formaadilt oli „Võitja“ peagu täpselt nii suur kui praegune „E. Spordileht“ ja lehekülgede arvult (12—16 lk.) mahukam kui tolleaegne „E. Spordileht“. Õigem olnuks öelda, et „E. Spordileht“ oli „Võitja“ täienduseks, mitte ümberpöördukt. Ajakiri leidis head vastuvõttu isegi nõudlikus Soome arvustuses, samuti tervitati tema ilmumist meie ajakirjanduses.

Kuid: head asja ei saa alati palju. „Võitjat“ jõudis ilmuda 3 numbrit — veebruar, märts ja mai, siis oli toimetus sunnitud ette teatama järgmist: „Et „Võitja“ toimetus liikmete elukohtade muutmise tõttu on sunnitud koost lagunema, siis ei ole „Võitjal“ enam võimalik lähematel kuudel ilmuda. Loodame sügisel tööd uuesti jätkata.“ (Selles teadaandes esinevad keele konarused olid täielikuks erandiks ajakirja muudu laitmatu keele kõrval.) Lootused sügisel jäidki ainult lootusteks...

Järgmisena tehti katse uue spordiajakirja väljaandmiseks Tartus. Sealse S. S. Kalevi kirjanduse sektsiooni korraldamisel ja Ed. Jakobsoni vastutaval toimetamisel ja väljaandmisel hakkas 1924. a. detsembris ilmuma spordikuukiri „Sportlane“. Toimetusse kuulusid A. Michelson, V. Sarap ja H. Michelson. See katse oli juba algusest määratud ebaõnnestumisele, kuna „E. Spordileht“ oli sellal tõusnud tugevatele jalgadele, „Sportlane“ aga koostati temast mitmekordselt nõrgemini, jäädes peale sisulise külje maha ka mahutavuselt ning tehniliselt väljanägemiselt. „Sportlast“ suutis ilmuda 1924. a. lõpul üks ja 1925. a. alul kolm numbrit, siis kadus ta lugemislaualt. Hiljem on Tartus tehtud uusi katseid spordisulise ajakirja väljaandmisega, kuid juba seoses muude aladega, kusjuures ajakirjad olid mõeldud kooliealisele noorsoole. Needki katsed pole olnud eriti viljakad.

Näis, et hulk aega polnud kellelgi isu „E. Spordilehega“ konkureerimiseks, kui 1930. a. siiski ähvardas kujuneda tugev võistleja päevalehekujulisest spordilehest, mida toimetas Ernst Joll ja mille nimeks oli „Sport ja auto“. Majanduslikult tugeva aluse loomiseks olid kaasa tõmmatud autosportlaste ringkonnad ja ka autofirmad. Leht oli toimetatud asjatundlikult ja oli mitmekülgne. Ta jättis kõrvale nn. teadusliku sisu, taotledes üldpopulaarset ilmet ja kergemini loetavust. „Sport ja auto“ muutus lühikese ajaga päris populaarseks, kuigi ta õieti alles alustas tungimist laiematesse hulkadesse. Äkki aga katkestas ta ilmumise. Majanduslikud väljavaated olid lehel head, kuid suure boheemlasena polnud E. Jollil küllaldaselt püsivust lehe edasijuhtimiseks ja... hea üritus oli jooksnud liivasse. Ilmuda jõudis 3 numbrit nädallehena.

mängija, kuid ei või öelda, et ta hästi surmaks palle. Seevastu Borotra on kõrgete pallide tõrjumises ületamata klassis. Selle paari hiilgepäevil Brugnon tõrjus rahulikult palle seni, kuni Borotral tekkis võimalus kõrge palli surmamiseks.

Miski asi ei võimalda niisuurt mõnu kui rabaku ehk lendpalliga pall surmata. Lendpalli mäng nõuab kiiret tajumist, sest mängijal pole selles kuigi palju aega ettevalmistamiseks ja reageerimiseks, mida aga küllaldaselt on maast pörkuva palli tõrjumiseks.

A. Quist peab raskeimaiks vastasiks austraallasi McGrathi ja Bromwichi. Ta ütleb, et olevat midagi vastikut nende poolt sooritatavates löökides kahe käega. Bromwichiga mängides on Quist sageli annud kõrgpalle paremale poole, s. t. sellele küljele, millest Bromwich tõrjub kahe käega. Quist on uskunud, et siis tuleb tõrjelöök tema küljoont mööda, kuid Bromwich on viimisel minutil siiski sooritanud kiirustamata risti lendava pall. Quist on tähele pannud, et kahe

käega mängijail on väga suur võime palli üle valitsemiseks, mis andvat võimaluse palli tõrjumiseks peagu maa küljest. Ainult võrgumänguga võib sääraseid mehi võita.

Rääkides löökidest maa lähedalt peab mainima Austini, kes seda kõige raskemat lööki oskab sooritada vasakult ning väga hästi. Abinõuna ta tarvitab palli saatmist reketiga, seega kindlustades täieliku kontrolli palli üle, mille järelduseks tekib mulje, nagu ei eksiks see mees kunagi.

A. Quist on kindel, et lähemas tulevikus saavutavat lendpall tähtsa koha ka üksikmängus ja et mõne aja möödumisel põhijoone mäng surevat välja. See on seepärast, et hea võrgumängija, kes omab ainult vajalikumat põhijoone mängu löögid, on kardetavamaks mängijaks kui see, kes on üksnes põhijoone mängija.

A. Quisti järgi B. Lepik.

Virumaa Elektri ^A/s.

Üritusterikas ajajärk spordiajakirjanduses algas Tallinna Spordipressi Klubi asutamisega 1932. a. Sellest hoovas uut jõudu kogu meie spordiajakirjandusse, peale selle klubi ise võttis ette uuelaadseid üritusi ka spordiajakirjanduslikes väljaannetes. Nendest tuleb omapärasuselt esikohale tõsta „telegrammid“. Need olid nn. maailmarekordsed väljaanded kiiruse mõttes ja nad ilmusid Tallinnas jalgpalli-maavõistluste puhul. Eriti loodud telefoni-otseühenduse kaudu anti maavõistluse käik staadionilt vahet pidamata edasi trükikotta, kus ülekanne kirja pandi ja kohe ladumismasinatesse ulatati. Samaks ajaks, millal staadionil kõlas maavõistluse lõpuvile, lõpetas töö ka telegrammi toimetus ning valmismurtud leheküljed läksid rotatsiooni. Esimesed eksemplarid staadionilt kesklinna poole ruttava publiku kätte jõudsid 7—15 minutit pärast maavõistluse lõppu.

Esimene telegramm ilmus 1. juunil 1932. a., ning edasi on neid iga aasta välja antud 1—2 korda. Seni on erandiks olnud ainult 1939. a., vastasel korral oluaks telegrammil tänavu juba üheksas „aastakäik“. Peale esimese on kõik telegrammid ilmunud „Päevalehe“ formaadis ja 2-leheküljelistena. Toimetused on vaheldunud, kuid püsivamalt on temaga vaeva näinud O. Lõvi ja A. Adari.

Edasi on TSK ürituseks olnud perioodiliste „Spordi Magasinide“ väljaandmine, mida on ilmunud kaks: esimene 1932. a. ja teine 1935. a. Peale klubisse puutuvate materjalide avaldamise on „Spordi Magasinid“ rikastanud meie spordiajakirjandust üldpopulaarsete artiklitega ning on oma aja kohta olnud

Artur Kukk andis Helsingis välja eestikeelse spordiajakirja „Võilja“.

väljapaistvaiks ka trükitehnilisest küljest. Nende ilmumise jätkamist on takistanud klubi lagunemine.

Kolmas üritus TSK-lt oli „Olümpialehe“ väljaandmine. Tema ilmumist reguleeriti tarviduse järgi, kusjuures esimene number ilmus 1935. a. korraldatud kuldmedali-ballil. Pärast seda jätkas ta ilmumist pikemate vaheaegade järele, kuid Berliini olümpiamängude ajal peagu iga päev. Siis olid tema toimetajaiks G. Pärnpuu, E. Sein ja H. Mikkin, kuna kaastööd tegi kogu ülejäänud spordipressi pere, kes viibis olümpiamängudel. Pärast Berliini olümpiamänge anti üksikute suursündmuste puhul välja veel mõned numbrid. Paar viimast numbrit ilmusid Tallinna Kirjastuse Kooperatiivi väljaandel, kes seni on „Olümpialehe“ matjaks, kuni tema ise või mõni teine ei katseta „Olümpialehe“ uuesti väljaandmist.

„Olümpialeht“ ilmus tavaliselt 4-leheküljelisena ja umbes „Päevalehe“ formaadis. Berliini olümpiamängude ajal saavutas ta tiraaži, mida pole ületanud ükski teine Eesti spordiajakirjanduslik väljaanne. „Olümpialehest“ võinuks kujuneda iga päev või 3—4 korda nädalas ilmuv spordileht, kui tema väljaandmiseks oleks osatud kasutada olümpiamängude ajal sissetöötatud turgu. Hiljem on tehtud uusi katseid päevalehekujulise spordilehe väljaandmiseks, viimasena 1939. a. sügisel, kuid puhkenud sõda lükkas kavatsuse parematele aegadele.

Seni viimane katse „E. Spordilehe“ kõrval teise spordiajakirja väljaandmiseks kuulub Eesti Võimlejate Liidule. Eeltaktiks sellele oli 1934. a. ühekordse väljaandena mõeldud „Eesti Võimlejad“. Seda toimetas O. Lõvi, kes saavutas ajakirja tehnilise väljanägemise alal kõrgpunkti tolle aja kohta. 1938. a. alustas Eesti Võimlejate Liit juba tõsisemalt eriajakirja väljaandmist võimlemise ja rahvatantsude alal. Ajakirja nimeks oli „Eesti Võimleja“ ja teda nimetati võimlemise, massispordi ja rahvuskultuuri ajakirjaks. Tegevaks ja vastutavaks toimetajaks sai Edgar Pau.

Uus eriajakiri oli päris hästi toimetatud, „E. Spordilehest“ veidi suurema formaadiga ja õige mahukas (36 lk. + kartongist kaaned). Kirjutused olid enamikus heast klassist ning kogu ajakiri rohkesti illustreeritud. Suunalt oli ajakiri vastolus meie üldise kehalise kasvatuselise liikumisega, propageerides „massispordi“ „võistlusspordi“ asemel. Liig suurte kulude tõttu, mis ajakiri nõudis, ja lugejaskonna väiksusel oli „Eesti Võimleja“ sunnitud ilmumise lõpetama pärast 4. numbrit, kusjuures viimsena ilmus kaksiknumber — nr. nr. 3 ja 4.

Eespooltooduga on loendatud kõik Eestis ilmunud perioodilised spordiajakirjanduslikud väljaanded. Vaieldavalt võiks nende hulka arvata ka ühekordsed väljaanded, nagu albumid spordiorganisatsioonide juubelile ja ulatuslikumate spordisündmuste puhul. Veel rohkem vaieldavad spordiajakirjanduslike väljaannetena on igasuguste võistluste puhul ilmunud kavad.

Osa neist on päris hästi toimetatud, kuna need on peale kuulutuste uputuse sisaldanud häid artikleid, kuid kaugelt suurem osa on olnud n.-ü. praht, millest lõvikasu on olnud kuulutuste korjajail kui kava rentijail vastavatelt spordiorganisatsioonidelt.

Eri rubriigi moodustavad aastaväljaanded, nagu Eesti Kehakultuuri Aastaraamat, mille tänava on 14. aastakäik, kui ka varematal aegadel ilmunud Eesti Spordi Kalendrid ja Eesti Jalgpalli Aastaraamatud. Kuigi neil on või on olnud spordiajakirjanduslikke sugemeid, on nad siiski rohkem käsiraamatud spordistatistika ja ametlike materjalide alal.

3.

Käesolev kirjutus jääks puudulikuks, kui jätaksime käsitlemata osa, mis spordis on olnud meie üldisel ajakirjandusel. Jättes kõrvale uurimisel oleva ajajärgu vaatleme aega pärast Eesti iseseisvuse saavutamist.

Tõus algas Antwerpenis olümpiamängude eel, milal suurematel päevalehtedel, nagu „Päevaleht“, „Vaba Maa“, „Kaja“ ja „Postimees“, olid kindlad spordinurgad. Alul koondati spordisõnumid rubriiki, mille pealkirjaks ühel veerul oli „Sport“. Sedamööda aga, kuidas spordiliikumine laienes, sündmused tihenesid ja tüsenesid, rahva huvi spordi vastu tõusis, hakkas sport leidma üha rohkem elu- ja ruumiõigust lehe veergudel. Praegusel ajal on väiksemaformaadilistel päevalehtedel ühe lehekülje pühendamine spordile igapäevaseks nähtuseks, kuid ka suuremaformaadilised lehed peavad samuti sageli andma spordile terve lehekülje. Eriti suurte sündmuste puhul on sport olnud koguni pöevanaelaks ning veelgi suuremalt ja väljapaistvamalt avaldatud.

Võib-olla on see maitse asi, kuid esimesil iseseisvuse aastail tõmbas endale kõige rohkem tähelepanu

„Päevalehe“ spordiosa. Tollal oli seal sporditoimetajaks O. Lõvi, kes seda tööd kas lühemate või pikemate vaheaegade järele tegi kuni 1934. a. Sellal, kui teised ajalehed piirdusid sündmuste protokollilise kirjeldamisega ja kuiva kriitikaga, võis „Päevalehes“ leida ühe või teise küsimuse puhul seisukohtade võtmist ja, eriti H. Tammeri ajal, ka spordipoliitikat ja spordiprobleeme käsitlevaid artikleid.

Edasi võis spordiosakonna toimetamises uut joont märgata „Rahvalehe“ veergudel, alul E. Laidsaare, hiljem ja veel paremini G. Pärnpuu sporditoimetajaks olles. Teised lehed, nagu „Kaja“, „Vaba Maa“ ja „Uudisleht“, pühendasid spordile vähem ruumi ega astunud palju üle tavalise spordisündmuste kirjeldamise ja spordisõnumite avaldamise piiride.

Uut tõusu võis märgata Tallinna Spordipressi Klubi asutamise järele 1932. a. Muuseum: Baltimail oli TSK ainuke spordiajakirjanike koondus, ja see kuulus ka rahvusvahelisse spordipressi liitu. TSK alustas hoogürutusi, milles kogu spordikirjandus löi kaasa ja millega suuresti tõsteti spordiajakirjanduse väärtust Eestis. TSK õitseaega kuuluvad sääraste ürituste ja ettevõtete ülesvõtmine või teostamine, nagu kuldmedali andmine iga-aastase parima spordisaavutuse eest, kehalise kasvatusse riiklikule alusele viimise propageerimine, spordi-informatsioonibüroo loomine jne. Väärnähtusi spordiliikumises on asjatundlikult arvustatud ja juhitud tähelepanu paremuste leidmisele. Ka spordipoliitilises elus võitles TSK kaasa, kusjuures tema seisukohti on otseselt või kaudselt hiljem omaks võetud meie spordielu juhtivate organisatsioonide poolt. Kuigi kõiki päevalehti võib pidada üksteisega konkureerivaiks, töötasid samade päevalehtede sporditoimetajad omavahel käsikäes, mida soodustas asjaolu, et klubis võetud seisukohad ja otsused polnud ühelegi liikmele kohustuslikud oma lehe suhtes. TSK tegutses intensiivselt kuni Berliini olümpiamängude möödumiseni, siis ta osaliselt lagunes, mis pärast ta pole enam suutnud näidata suurt elujõudu.

Kolmekümnendatel aastatel jõudis meie spordiajakirjandus oma seni parimasse ajajärku. Hakati spordinurga serveerimisel leiutama uuendusi, et olla erinev konkurent-lehest ja sundida oma spordinurga lugemisele hoolimata sellest, et samu sündmused puudutati ka kõigis teistes lehtedes. Üksvahe oli spordiosakonna toimetamises tooniandvaks „Uudisleht“, kes, ilmudes neli korda nädalas, leiutas uusi teid päevasündmuste vähesest kirjeldamisest hoolimata endale kindla lugejaskonna loomiseks. Praegu võib kõige tugevamaks hinnata spordinurka „Rahvalehes“, sest temas leidub peale suure ruumi, mis spordile pühendatakse, ka seisukohtade võtmist ning oma eriarvamuste avaldamist. Ka „Uus Eesti“ ei hoidu seisukohtade võtmisest. Teised lehed on kas pikemat või lühemat aega piirdunud ainult spordikroonika avaldamisega. Sageli võib viimastes lehtedes märgata ka spordinurga puudumist. See näib siiski olevat ajutine nähtus, mida dikteerib erakorraline aeg.

Elukutselistel ajakirjanikena on Eesti spordiajakirjanduses Eesti iseseisvuse ajal töötanud Tallinna lehtede juures või ringhäälingus üle 25 isiku. Nendest väljapaistvamatenä kas varematal aegadel või nüüd võib tähestikulises järjekorras nimetada: A. Adari, A. Antson, K. Arro, A. Hahn, E. Joll (†), B. Karro, A. Kask, K. Laas, E. Laidsaar, O. Lõvi, V. Lõvi, H. Mikkin, H. Nõmmik, R. Parve, I. Peterson, A. Poolak, G. Pärnpuu, H. Rahamägi, V. Raudsepp, J. Rimmelgas, H. Tammer, V. Umverk, A. Vaik, H. Visman jt.

Kui varematal aastatel ajalehtede juures kasutati spordireporterina peamiselt noori, koolist tulnud jõude, siis nüüd on üha rohkem jõutud veendumusele, et sporditoimetajaks peab olema vilumusega ajakirjanik. See tagab, et meie spordiajakirjandus võib kvaliteedilt tõusta praegusest veel kõrgemale.

A. ADARI.

Estonia Teater-Restoran

Valge Saal

Alati vaheldusrikas ja huvitav eeskava

Punane Saal

Iga päev kella 1/211 alates mängib

Capriccio trio

Veinibaar

Töötab vilunud mikser

Alumine saal

Iga päev muusika kella 1/29—1/211ni õösel

Kuidas edasi?

KUIDAS EDASI? — see küsimus on mõeldud Eesti Spordilehe tuleviku kohta. Kuigi praegusegi juubeli puhul lausutakse üht-teist kiitvat E. Spordilehe kohta, ei ole tema väljaandjad ega toimetaja sugugi naiivsed uskuma, nagu oleks E. Spordileht tema praegusel kujul saavutanud kõik eesmärgid ja nagu poleks tema kohta enam nõudmisi esitada. Nii paljugi on alles teostamata, niipalju uusi nõudeid on juure tekkinud, et praegusel kujul E. Spordilehte võib tema 20-aastasest east hoolimata pidada üksnes eeletapiks tõeliselt ajakohasele E. Spordilehele.

Küsimus seisneb aga ka selles, missugune tee edaspidiseks tallamiseks valida. Selle kohta on palju erinevaid lähtekohti, palju erinevaid maitseid, et juba nendegi läbisõelumine nõuab põhjalikumat tööd.

Üheks küsimuseks on, kas E. Spordileht mitte muuta puht sporditeaduslikuks ajakirjaks. See tähendaks, et ta mahutaks endas ainult teaduslikke kirjutusi ja uurimusi kehalise kasvatuses valdkonnast, millega E. Spordileht taotleks asendada eesti keeles puuduvaid teaduslikke teoseid ja käsiraamatuid kehalise kasvatuses kohta. Seda suunda on seni taot-

Meie kuldujuja Ruth Käsnapuu harrastab edukalt ka tantsu.

letud ainult osaliselt, sest vastasel korral oleks E. Spordileht muutunud laiemale lugejaskonnale liig kuivaks ja vahest igavaks. Meie elanikkond pole nii suur, et ta suuremate juuremaksudeta suudaks ülal pidada säärasesisulist ajakirja, kuigi viimase järele on nõudmist. Ka pole meie oma spordiarst-kond ja sporditeadlaskond veel nii tugev, et ta suudaks säärast ajakirja täita ja toimetada laitmatult. Vähemalt seni pole E. Spordileht väga palju saanud tõesti häid n.-n. sporditeaduslikke artikleid.

Kui aga siiski muuta E. Spordileht teaduslikuks ajakirjaks, tekiks kohe tarvidus ka teiselaadilise spordiajakirja järele. Oleme jõudmas ajajärku, kus rida meil harrastatavid spordialasid vajab vastavaid eriajakirju. Rõõmuga võis vastu võtta läinud aasta alul Eesti Võimlejate Liidu eriajakirja „Eesti Võimleja“, mis oli mõeldud peamiselt võimlemisele ja rahvatantsudele. Kuigi nende alade kirjutusteks on meeleldi ruumi antud ka E. Spordilehes, on E. Spordileht niivõrd üle koormatud igasugustest spordialadest, et ta ühelgi alal ei suuda olla rahuldavalt täiuslik. Üks ala peab ikka kannatama teise arvel ning kokku võttes kannatavad nad kõik. Kogemused „Eesti Võimlejaga“, mis pärast lühikeseajalist ilmutist jäi seisma peamiselt majanduslikel põhjusil, näitavad, et nii väga kerge ei olegi välja anda eriajakirju. Kui võimlejate ja rahvatantsijate mass aga edaspidi veelgi kasvab, siis, võib-olla, saabub parem aeg nimetatud alade eriajakirja väljaandmiseks. Enne seda tuleb aga vastavate alade harrastajaskonnale raiuda teadmine pähe, et oma ajakirja ostmine ja tellimine on kohustuslik. Ei piisa sellest, kui karja peale loetakse üht eksemplari. Siis ei saaks sellest sööduks ei lugejad ega ajakirja väljaandjad.

Ankeetleht

Eesti Spordilehe toimetusele,

Tallinn, postkast 70,

Müürivahe 22--2

Peaa soovitavaks, et

- 1) Eesti Spordileht ilmuks kaks korda kuus praeguses kaustas;
- 2) Eesti Spordileht ilmuks üks kord kuus, kuid kaks korda suuremas kaustas, misjuures hind oleks vastavalt kallim;
- 3) Eesti Spordileht jatkaks ilmutist praegusel kujul.

(Mittesoovitav maha kriipsutada!)

Ankeedi vastaja nimi

Võib-olla oleks mõnel teisel spordialal eriajakirja väljaandmiseks aeg siiski juba soodus. Sääraste aladena võiksid kõne alla tulla kergejõustik, jalgpall ja raskejõustik, meie praegused elujõulisemad spordialad. Kuid kahtlemata nõuaksid nende alade eriajakirjad juuremaksu, mida kõigist eriliitudest suudaks ainsana pakkuda vahest jalgpalliliit. Kas on tal julgust katsetamiseks? Ala eriajakirja pakuks teaduslikku, õpetlikku osa, pealeselle tooks ülevaateid kodu- kui ka välismaa vastava ala elust jne. Ühe või ka mitme eriala oma ajakirja ilmumine ei oleks mingil juhul konkureerimiseks E. Spordilehele ega ka viimase väljasuretamiseks, vaid võimaldaks E. Spordilehele koguni vabamad käed teiste alade eest hoolitsemiseks ja rohkemal arvul teaduslike artiklite avaldamiseks.

Meil on siiski kahtlus nii pea mõne uue spordiajakirja ilmumisest. Sellepärast peame ikkagi jääma E. Spordilehe juure ja looma selle juures paremaid olukordi.

Mäletan, et kui 1933. aastal E. Spordileht muutus sporditeaduslikuks kuukirjaks, saadeti väljastpoolt niivõrd vähe käsikirju, et kaugelt suurema osa ajakirjast pidid täitma otse kohustuslikult toleaege toimetajana O. Lõvi ning tema truu kaastöölisena nende ridade kirjutaja. Praegu aga tuleb käsikirju säärases kiirus, et neid tuleb seada ilmumise järjekorda. Kuukirjana ilmub E. Spordileht praegu kaheksandat aastat ja see on küllaldaselt pikk aeg, et 1) pealekasvav põlv on suutnud anda juure spordi alal kirjutajaid, kuigi need pole spordiajakirjanikud, mis pole ka oluline, 2) et spordialade hulk on laienenud ja kõigil aladel tegevus paisunud. Mõlemad tegurid kokku, olulisemana aga teisenärgitud asjaolu, on loonud olukorra, kus 8 aasta eest küllaldaselt suur E. Spordilehe kaust on jäänud praeguse aja jaoks kitsaks. Lahendust ei too ka käsikirjade piinlik valimine, sest lõppeks läheks ikkagi palju väärtuslikku üle parda. Ainult tõesti nõrgad käsikirjad, mida ka toimetaja ei suuda kohendada trükkikõlvulisteks, jäävad eemale või neist nopitakse välja paremad mõtted.

Samuti ei lahenda probleemi käsikirjade jagamine vastavalt hooegadele. Kuigi talvel tuleb rohkem avaldada talvel harrastatavate spordialade üle kirjutatud artikleid ja suvel sellele vastavaid, tekib ikkagi tarvidus näiteks kergejõustiku artiklite avaldamiseks ka talvel ja näiteks tõstmise kohta suvel, sest enamik alasid, kui mitte just kõik, on säärasead, mis vajavad näpunäiteid ja ülevaateid ka mitte-hooajal. Lisaks on spordiliikumises rohkem tekkinud probleeme, mis nõuavad ruumi läbi aasta.

Asjaolu, et ühtki ala ei saa põhjalikult ja pidevalt käsitleda, ei loo kindlat lugejaskonda kõigi alade harrastajate hulgas. Olen saanud kaebusi, milles näiteks kergejõustiklased ette heidavad, et kergejõustikust on kirjutatud vähe, kuid mõnest muust alast liig palju. Samal ajal nende muude alade harrastajad leiavad, et neid on unustatud, kuid kergejõustikust palju kirjutatud.

Ainsaks väljapääsuks oleks E. Spordilehe kausta suurendamine kas või ainult kahekordseks või üks kord kuus väljaandmise asemel anda kaks numbrit kuus. Kas aga lugejaskond kohe kasvab seevõrra, et tasub lehe suurendamise, või kas lehe tihedam ilmumine ei muutu praeguse lugeja- või tellijaskonna enamikule koormavaks, on problemaatiline küsimus. Igal juhul nõuaks see riski ning kapitali ajutistki suuremat investeerimist lehe alla, enne kui uuel kujul leht on enda sisse töötanud. Eesti Spordi Keskkliidul kui väljaandjal pole aga vaba kapitali ka E. K. Kehakultuuri Sihtkapitali Valitsus ei saa suurendada oma senist toetust.

Eesmärk lehe suurendamiseks või tihedamaks ilmumiseks jääb aga püsima ning on võimalikult lähemas tulevikus lahendamist nõudvaks ülesandeks Eesti

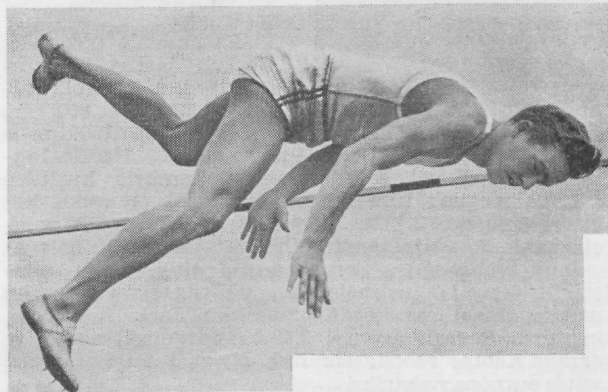
Spordi Keskkliidule. Kui E. Spordileht peab 25. a. juubelit, siis loodetavasti võime nentida, et kunagised kavatsused on teostatud. Et saada aimu, kuidas praegune lugejaskond suhtuks E. Spordilehe laiendamise kavatsustesse, olme lisanud käesolevale kirjutusele väikese ankeetlehe, mis palume välja lõigata ja täidetult saata E. Spordilehe toimetajale kas kirjas või postkaardile kleebituna ning märgusõnaga „Ankeet“ varustatuna. Ankeedist osavõttu ei sunni E. Spordilehe toimetus kellelegi peale, kuid vastuste rohkest peaks selguma, kuivõrd lugejaskond ise on huvitatud E. Spordilehe tulevikust.

Peale mainitud suundade võib E. Spordilehe sisuse puutuvat kõne alla tulla sisu raskendamise asemel selle kergemaks muutmine. See tähendaks säärase artiklite arvu tõstmist, mis on üldloetavad ja üldpopulaarsed. Näidetena võiks tuua varem avaldatud seeriakirjutuse „Alec James'i karjäär“ ja praegu jatkuva „Kuulsuste galerii“. See tooks küll lugejaskonda juure, eriti nooremate seas, kuid rõõviks niikuinii nappi ruumi, mida tahetakse näha õpetlike, ülevaatlike või arvustavate artiklite näol.

Ning lõppeks tahaksin puudutada veel üht tulevikuväljavaadet. Meil tuntakse tarvidust spordi-ajalehe järele, mis ilmuks korralikus kaustas vähemalt 8-leheküljelisena 2—3 korda nädalas, suuremate sündmuste puhul veelgi tihedamini. Eesti Spordilehe 15. a. juubeli puhul 1934. a. pakkus Toomas Kivi (O. Lõvi) oma kirjutuses kihlveo, et järgmise 10 aasta jooksul on E. Spordileht muutunud spordi-ajaleheks. Nüüd võtaksin selle kihlveo vastu, Mitte et mul puuduks usk spordi-ajalehe läbilõivusse, vaid et selleks ei saa E. Spordileht, küll aga võiks selleks saada näiteks „Olümpialeht“ või uue nimega väljaanne. Spordi-ajalehe ilmumine ei vältiks E. Spordilehe sarnase ja veelgi täiuslikuma ajakirja väljaandmise vajadust. Meil on tarvidus mõlema järele. Õnneks ma tean, et Toomas Kivi on samal arvamusel ja kihlveo vastuvõtmine minu poolt jääb tühjaks žestiks.

Lätis ilmub praegu kaks spordilehte. Üheks on ajalehe kujuline „Sporta Pasaule“, teiseks aga nn. sporditeadusliku kuukirjana „Fiziska Kultura un Sports“. Esimene on ärilisel alusel ja töötab kasudega, teist annab välja Läti spordiühingute komitee (vastab tähtsuselt meie Eesti Spordi Keskkliidule) ja sellele maksetakse iga kuu juure 600—800 latti, kuigi teda levitatakse pool-sundkorras. Kui ka Eesti Spordilehel oleks kasutada säärane juuremaks, siis võiks tema toimetamises teha imet. Seni aga jääme lootma paremaid aegu. Vahepeal katsuge täita juurelisatud ankeet.

A. ADARI.

Praegu on maailma parimaks kõrgushüppajaks Les Steers, kes ülelab neegreid nende oma relvaõga — neegrite rullimisstiiliga.

KUULSUSTE Galerii

Luigi Beccali

See nimi on praegusele põlvele hästi tuttav, kuigi mehe suurvõitude aeg on ammu seljataga. Itaallane Luigi Beccali kerkis esile 1932. a. kevadel, millal ta jooksis Itaalia uueks rekordiks 1500 m-is 3.52,2 ja lõi seejuures head inglasi Thomasi. Kui pealegi Thomas hiljem vigastas jala ning soomlastelt ega ameeriklastelt polnud kuulda väljapaistvaid mailereid, ennustati Los Angelesi olümpiavõitjaks Mussolini poega.

Heitlus 1500 m kuldmedali pärast kujunes Los Angelesis siiski väga raskeks. Veel enne viimset ringi juhtis jooksu Thomasi varumeheks nimetatud Cornes ja Kanada neeger Phil Edwards. Siis aga Beccali otse viskus ette, saavutas kõik eeljooksjad ja möödus neist, tulles finiši paraja edumaaga Cornes'i ja Edwardsi ees. Tema aeg 3.51,2 oli uueks olümpiarekordiks. Kuigi Beccali võitu oldi ette aimatud, ei teatud siiski uskuda nii head tulemust. Tegelikult oli mehel seljataga võrdlemisi pikk ettevalmistusaeg. Ta oli startinud juba Amsterdamis mängudel, kus aga ei pääsenud kaugemale eeljooksudest.

Kodumaale naasnuna Beccali jätkas treeningut 1933. a. sügisel, millal jooksis 800 m 1.50,6-ga. Nii kiirelt mehelt võis oodata 1500 m-is uut maailmarekordi. See tuli peatselt. Itaalia-Ingelse maavõistlusel sama aasta septembris kustutas ta Ladoumègue'i nime maailmarekordi omaniku kohalt tulemusega 3.49,0. Seejuures lausus ta, et polevat pannud välja oma viimast, kuna ta polevat teadnud vaheaegu. Samal aastal tuli ta ka akadeemiliseks maailmameistriks, võites teiste seas ka praegust maailmarekordi omanikku Jack Lovelocki, kusjuures Beccali aeg oli 3.49,2. Järgmisel aastal ta korras kaotas rootslasele Erik Ny'le, kuid tuli samal aastal euroopameistriks.

1932.—1934. a. olid Beccalile parima vormi aastateks. Ta oli siis kõigile võitmatu, kuigi 1500 m maailmarekord läks 1934. a. W. Bonthoni nimele. Lugejad teavad isegi vahest seda, et üksvahe taheti

Beccalit tunnistada elukutseliseks, kuna ta oli ühe järjekordse suursaavutuse puhul ühelt lahkelt annetajalt vastu võtnud kingituseks korterisisustuse. Beccali süüd ei saadud aga kindlaks teha.

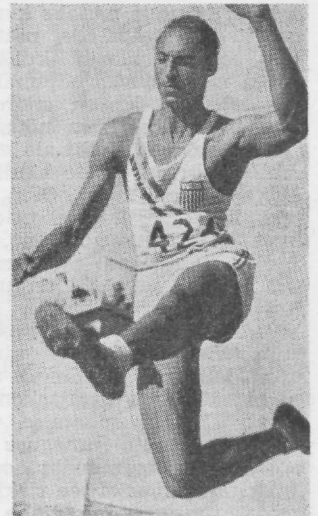
Veelkordse ataki olümpia-kuldmedalile võttis Beccali ette Berliini mängudel 1936. a. Ta saavutas ajaks 3.49,2, kuid seekord ei piisanud sellest rohkemaks kui pronksmedali võitmiseks Lovelocki ja Cunninghami kannul. Ta on seni ainuke, kes on 1500 m-is tulnud medalitele kahel olümpial. Võrrelda saab teda üksnes J. D. Lightbodyga, kes võitis kuldmedalid 1904. ja 1906. a. olümpiatel, seega ainult kaheaastase vaheaja järele. Beccali on ka mõlemal euroopavõistlusel tulnud esimese kolme hulka — peale võidu 1934. a. Torinos tuli ta kolmandaks 1938. a. Pariisis.

Läinud aastal levis teade, et Beccali olevat taandunud võistlusrajalt, kuid peatselt sellele järgnes uus sõnum tema võistlemisest USA-s.

Edward Gordon

Üllatusvõitude hulka võib arvata neegri Edward L. Gordoni kuldmedalit kaugushüppes Los Angelesi olümpiamängudel. Ta oli küll pääsenud väljapaistvusele kohe pärast Amsterdamis mängu, sest 1929.—1931. a. oli tema stabiilemaksi saavutuseks 750—775 sm, kuid 1931. a. oli Ameerika üliõpilasvõistluses võitnud R. Barber, pealeselle oli jänkidel sääraseid kaugushüppajaid, nagu Boyle, kes hüppas 7.90 lähedale, E. Peacock (7.87), Tomson (7.79), Fullner (7.76) jt. Los Angelesi olümpia-aasta kevadel oli R. Barberi tavaliseks tulemuseks 770—780 sm. Seetõttu oli isegi üllatuseks, kui olümpiakatsevõistlustel E. Gordon tuli 7.71-ga teiseks. Väljaspool Ameerikat „kummitasid“ samal ajal jaapanlane Chuhei Nambu, haitilane Silvio Cator jt.

Kõige toodu tõttu peeti tõenäolisemaks, et kaugushüppe kuldmedali võidab kas R. Barber, Ch. Nambu või koguni keegi teine, Gordonile ei vedanud kihla peagu keegi. Los Angelesis otsustas paremusjärjestuse juba eelvõistluste ring, sest finaalkatsed sooritati teises hüppepaigas, kus oli kõva tuul vastu. Esimesel üritusel saavutas E. Gordon 7.64, mis jäigi kogu võistluste parimaks tulemuseks. Teiseks üllatuseks oli valge jänki C. L. Redd, kes teisel üritusel 7.60 hüpatas võitis hõbemedali. Maa-

ilmarekordimees Ch. Nambu, kes oli vigastanud jala, pääsis 7.45-ga siiski pronksmedalile, kuid teiseks suureks favoriidiks peetud R. Barber astus kahel korral üle, kolmandal aga 7.39-ga ainult viienda koha kindlustades.

Jänkide rõõm Gordoni võidu üle polnud just väike, kuigi oli tegemist mustanahalisega. Gordon oli aga väga sümpaatse välimusega, nii et teda nimetati mustanahaliseks Adoniseks. Ta oli 22-aastane ja toreda kehaga. Hoolimata sellest, et ta kaalus 90 kg, suutis ta kõrgushüppeski olla hea — 195 sm oli tema tavaliseks tulemuseks.

Pärast olümpiamänge Gordon ei püsinud siiski kaua toredas vormis. Juba Chicago n.-n. järeloolümpial ta hävis kahele mehele, kelledeks olid üldtuntud Cator ja peale selle Brooks. Kõigi kaugushüppajate hulgas, kes kunagi on tulnud olümpiaavõitjaks, on E. Gordon hiiglaslikuma kasvuga.

Meyer Prinstein

Sajandivahetuse kuulsaimaks kaugus- ja kolmik-hüppajaks oli jänki Meyer Prinstein, kes aga esivanemate järgi oli iirlane. Tema lõi uue ajajärgu kolmikhüppes ning lisaks oli esimene maailmas, kes kaugushüppes saavutas $7\frac{1}{2}$ m piiri. Olümpiamängudel on ta mõlemal alal saavutanud rea medaleid, nende seas neli kuldmedalit (kummalgi alal 2) ja üks hõbe-medal (kaugushüppes). Sellega hoiab ta enda nimel omapärasemaid rekorde hüpetes. Lisaks on ta olnud mõlemal alal maailmarekordimees.

A-il 1896—1899 oli iirlane Newburn tõstnud kaugushüppe maailmarekordi 7.31-lt 7.49-le. Kõik jänkide katsed rekordi enda nimele saada olid ebaõnnestunud. Suurimaid lootusi hakati asetama uustulnukale M. Prinsteinile, kes 1898. a. hüppas 7.20. Järgmisel aastal oli tema hiilgetulemuseks 7.48, kuid... iirlase Newburni rekordist puudus veel üks sentimeeter. 1900. a. olümpiamängudel Pariisis Prinstein kaotas aga Alvin Kraenzleinile, kuigi viimane hüppas ainult 7.18,5. Sellest hoolimata katsetas Prinstein samal aastal veel kord ja... tal õnnestus: 750-ga oli maailmarekord toodud tähelipu nimele. Tema nimel ei püsinud

rekord kauem kui järgmise aastani, millal iirlane Peter O'Connor, kellest meil varem on olnud juttu, hüppas 7.61,3. Prinstein ootas revanši St. Louis' mängudel, milledest aga O'Connor jäi kõrvale. Prinstein võitis tulemusega 7.34. Revanš õnnestus tal alles Ateena vaheolümpial, kus ta võitis O'Connori mitte just hiilgava tulemusega — 7.20, kuid sellest paremat ei võimaldanud pehme hüpperada.

Rööbiti eduga kaugushüppes oli Prinstein edukas ka kolmikhüppes. Enne teda oli kolmikhüppes harrastatav kõigi kolme sammu ponnistamine ühelt

ja samalt jalalt. Tema ajal hakati aga üle minema ponnistamisele vahelduva jalaga ja Prinsteini parim tagajärg uues stiilis — 14.47 — võeti maailmarekordi normiks. Kolmikhüppes oli Prinstein võidukas ka olümpiamängudel.

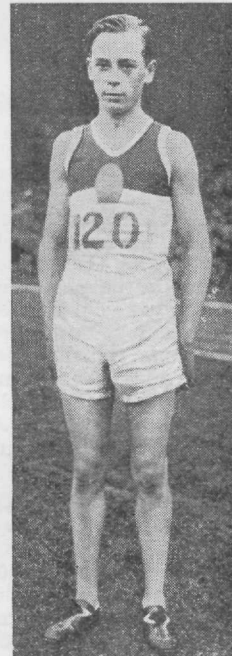
Roger Rochard

Prantslased polnud pikemat aega millegagi hiilnud. Jean Bouini kangelaslikud heitlused ja maailmarekordid olid kippunud ununema ja ainult üksik mitte just hele täht sundis vahetevahel tähelepanu pöörama Prantsuse kergejõustikule.

Kui algasid 1934. a. euroopavõistlused Torinos, siis prantslastelt eriliselt üllatusi ei oodatud. Nendelt tuli aga euroopavõistluste suurim üllatus, mille nad seegikord serverisid alal, mis varemategi aegadel on neile toonud kuulust, nimelt 5000 m jooksus. Arvati, et selle jooksu võidavad kas soomlased või poolakas Kusocinski, kuid üllatas 19-aastane prantslane Roger Rochard. Lihtsalt tore ja vaimustav oli näha, kuidas noor prantslane lõpuspuuriga möödus kõigist „Nurmidest“ ja võitis Kusocinski ees paraja edumaaga.

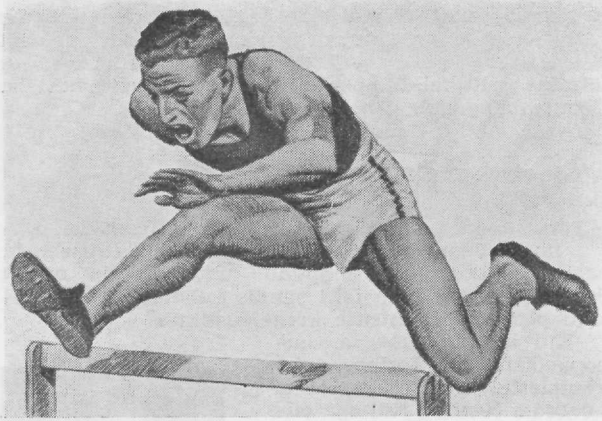
Võitnud oli outsider, sest kuigi soomlased veidi tundsid Rochardi eelmisel aastal peetud maailmavõistluselt, kus ta sama distantsi kattis 14.46,6-ga, ei teatud teda pidada kardetavaks. Tema ajaks Torinos registreeriti 14.36,8. Huvitaval kombel oli see täpselt sama aeg, millega Jean Bouini nimel oli Prantsuse rekord, mis oli joostud kuulsal Stokholmi-duellil Hannes Kolehmaisega. Nüüd on Prantsuse rekord mõlema, s. t. Bouini ja Rochardi, nimel ühiselt.

Pärast Rochardi võitu loodeti mehest tulevikus veelgi rohkem. Seni pole ta aga korranud ei oma võitu ega ka saavutust. Ta on hiljem küll mitmel puhul startinud, kuid erilise hiilgusetu. Seetõttu jääb isegi mõistatuseks, kuidas ta suutis Torinos olla erakordselt heas vormis 19-aastasena. Sporditaevas jääb ta igatahes kiiresti vilksatunud komeediks. Välja arvatud Jean Bouin pole Prantsusmaa üldse annud püsivama vormiga pikamaajooksjaid, kuigi on annud samal alal olümpiaavõitjaid. Nii üllatas J. Guillemot võiduga Nurmi üle Antverpeni mängudel, hiljem ainult keskpärase jooksjana esinedes.

Stewe Anderson

Viimase aastakümne vahetuse esimeseks suuri-maks tõkkejooksjaks peetakse jänkit Stewe Andersoni. Selle nimetuse on ta saanud hoolimata asjaolust, et ta ainult kordas maailmarekorde lühikeses tõkkejooksus, seda siiski kolm korda. Pärast seda, kui tema kaasmaalane R. Simpson oli skandinaavilasi ja soomlasi õpetanud maailmarekorde jooksma ja esimeste eurooplastena 14,4-ga maailmarekordi endi nimele said rootslane E. Wennström ja soomlane B. Sjöstedt, oli S. Anderson meheks, kes uue jänkina pääsis maailmarekordimeeste tabelisse.

1930. a. jooksis ta kas 110 m või 120 jardi tõkkeid kolm korda 14,4-ga, lisaks üks kord koguni 14,2-ga. Viimane tagajärg ei saanud uueks maailmarekordiks üksnes seetõttu, et võistlused, millel ta saavutati, olid kogemata jäänud registreerimata. S. Anderson tuli nimetatud aastal Ameerika üliõpilasmeistriks (14,4), Ameerika meistriks (14,4) ja jooksis siis Euroopareisil Oslos uuesti 14,4 ning Kölnis 14,6. Võistlustel Euroopas esines ta küll parema tehnikaga, kuid ei saanud esineda n.-ü. soolamehena. Kölnis võitis ta rootslase S. Petterssoni ainult 20 sm-ga ning Osloki oli sama rootslane tal tihedalt kannul. Igal juhul oli aga Steve Anderson kõigile võitmatu peagu 2 aastat, alles siis kerkisid uued suurused uute maailmarekordidega ja Los Angelesi olümpiamängude aastaks oli S. Anderson surutud tagaplaanile.

C. J. Bacon

Pikema, s. t. 400 või 440 j., tõkkejooksu ajalo algus on vahest paljudele teadmata, mispärast pole üleliigne sellega tutvuda. Esimestena hakkasid pikemat tõkkejooksu 1890. a. paiku harrastama inglased ja prantslased. Suuri vaevu katsid nad distantsi alla ühe minuti, kuigi tõkked olid praegustest madalamad. Enne sajandivahetust suut-

sid aga jänkid näidata tunduvalt paremaid tagajärgi ja Pariisi mängudel 1900, kus 400 m tõkkejooks oli esmakordselt olümpiakavas, jooksis J. W. Tewkesbury ajaks 57,6. See märgiti esimeseks ametlikuks maailmarekordiks (tõkete kõrgus 76 sm), kuid järgmisel aastal teine jänki, H. Arnold, viis rekordi 56,2-le. St. Louis mängudel 1904 tuli aga suur üllatus: Harry Hillman, kes oli tuntud sprinterina ja veerandmailerina, jooksis tõkkeid 53 sekundiga puhalt! Seejuures ta aga puudutas üht tõket, mispärast tagajärgi ei kinnitatud uueks maailmarekordiks. Sel polnudki olulist tähtsust, sest samal aastal tõsteti tõkete kõrgus 91,4 sm-le ning kustutati kõik varemad maailmarekordid.

Nelja aasta pärast H. Hillman kohtas Londoni olümpiamängudel, kus esmakordselt tuli joosta üle kõrgemate tõkete, kaasmaalase C. J. Baconiga, kes oli tuntud poolmailerina. Nendevaheline heitlus toimus rohurajal. Tõkkelt tõkkele jooksid mõlemad rinnutsi ja alles lõpumeetritel surus Bacon paari meetri võrra ettepoole, võites ajaga 55,0. Sellega oli alanud uus ajajärk tõkkejooksus: C. J. Bacon (vt. lisatud pildil) oli joosnud üle kõrgete tõkete parema aja kui oli maailmarekord olnud üle madalate tõkete ning ühtlasi püstitanud esimese uue maailmarekordi praegustele määrustele vastavalt.

C. J. Baconi maailmarekord püsis 12 aastat. 1916. a. jooksis küll jänki W. H. Meanix 440 jardi samuti 55 sekundiga ja 1917. a. F. G. Smart 54,8-ga, kuid 400 m maailmarekord jäi püsima 1920. aastani, kuni F. F. Loomis selle parandas Antverpeni olümpiamängudel tervelt sekundi võrra. C. J. Baconile jääb aga kuulsus esimese maailmarekordimehena 400 m tõketel praeguseni kehtival tõkete kõrgusel.

KOKKUSURUTUD IRVAD

- Kiire revanši saavutas jalgpallis Holland. Aprilli algul ta kaotas Belgiale 0:7, kuid paar nädalat hiljem võitis 4:2, kusjuures korraks juhtis 4:0.

- Käesoleva aasta üheks suuremaks jalgpallisensatsiooniks on, et Jugoslaavia võitis Viinis Saksa 2:1. Sellega on Jugoslaavia rühkinud Mitropa jalgpallis esirinde riikide hulka. Eeltaktideks sellele olid võit 1. a. Inglise üle 2:1 ja napp alistumine 1:2 Itaaliale. Saksa vastu koosnes Jugoslaavia rahvusmeeskond õieti ainult ühe klubi mängijaist, sest BSK andis 9 mängijat rahvusmeeskonda. Nagu märgivad sakslased, olnud viimasel maavõistlusel jugoslaavlastel kaalul mitte ainult Jugoslaavia rahvusau, vaid ka serblaste au. Eelmisel maavõistlusel, mille Saksa võitis 5:1, oli Jugoslaavia meeskond koosnenud kroaatidest, nüüd tahtsid serblased näidata, et nad mängivad paremini.

- Nüüd on ka ametlikult ning lõplikult otsustatud Helsingi olümpiamängude ärajäämine 1940. a. Vastava otsuse tegi Soome olümpiamänge korraldav komitee. Soomlased pretenteerivad aga 1944. a. olümpiamängude korraldamisele, mis oleks neile satisfikatsiooniks.

- Balkani jalgpallitaseme tõusu tunnuseks peale Jugoslaavia võitu Saksa üle on, et Rumeenia kaotas Roomas kahekordsele maailmameistrile ainult 1:2.

- Olümpiamängudel on kergejõustikus välja jagatud 254 kuldmedalit. Esikohal on 140 kuldmedaliga USA. Talle järgnevad Soome 34, Inglise 26 ja Rootsi 10 medaliga, siis Kanada 9, Iiri 5, L.-Aafrika, Jaapan, Prantsuse ja Itaalia à 4, Saksa ja Austraalia à 3, Greeka ja Norra à 2 ning Argentiina, Ungari, Uus-Meremaa ja Poola à 1 kuldmedaliga.

SEKUNDID Elu ja SURMA vahel

Vaheldusena avaldab E. Spordileht paari numbrisse ulatava kirjutuse spordivallast, mis meil seni on leidnud vähe puudutamist. Jutt on nimelt suurima kiiruse jahist mootorspordis. Seda jutustab meile maailma nimekamate võidusõitjate perre kuuluv itaalia päritoluga sakslane Rudolf Caracciola, kes on ühtlasi paljude maailmarekordide omanik. Elamuste kõrval mootorspordis räägib Caratši, nagu toda „närvideta meest“ lühidalt nimetavad tema sõbrad, ka teistest spordivaldadest, kus tal on tulnud lahendada elu ja surma piiri küsimusi.

1. Ma ei tea, kas ma olen surmale silmi vaadanud...

Igas autovõidusõidus tuleb ette olukordi, mida tavalised autosõitjad peavad kardetavaiks, isegi väga kardetavaiks. Need mööduvad aga nii välkkiirelt, et neid peagu võimatu on kirjeldada, et toimitakse, ilma et saadaks aru, ilma et need üldse jääksid meele.

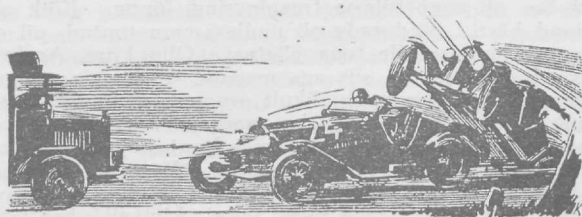
Rudolf Caracciola,
käesoleva kirjutuse autor ja peategelane.

Mäletan juhtumeid, millal võidusõitjad on saanud õnnetuse ajal raskeid ajupõrutusi. Hädahoju hetkel olid nad aga, nagu tõendasid hilisemad uurimused, toimunud täiesti õigesti, kuid ükski neist ei osanud kirjeldada sündmust ennast. See oli nende mälest kustumatud kogu eluajaks. Neil meenus küll, mis juhtus kolm või neli kilomeetrit enne õnnetuspaika, siis aga kustust mälu (niisiis juba mitu sekundit enne õnnetust) ja sai elavaks alles pärast ärkamist. Ja see on hea, sest niiviisi jääb hirmutunne inimesele võõraks ja ta ei kaota eneseusaldust.

Kui sõidan vahest mööda suurlinna tänavaid, siis pean mõtlema ikka: kui hulljulged on kõik need autosõitjad, kui ettevaatamatud, kui sageli nad riskeerivad hädahohtudega. Ei saa öelda, et oleksin kartlik, kuid suures liiklemises ma sõidan palju, palju ettevaatlikumalt kui enamik autoomanikke, kuid ei, sellega ei ole öeldud, nagu jõuaksin ma edasi aeglasemalt. Nii on ikka inimestel, kes on harjunud kiirusega. Asun meelsasti tihedasse sõidukite-koloni, kuid liiklemishõredamatel tänavatel olen käänakutel ja tänavanurkadel palju ettevaatlikum kui teised sõitjad. Mispärast? Ma ei oska isegi vastata sellele. Võib-olla see on tingitud sellest, et teistest peab alati rohkem hoolima kui endast ja et sõitja a-ks ja o-ks on endadistsipliin.

Kas olen juba surmale silma vaadanud? Ma ei tea seda nii täpselt! Inimesed ütlesid: sageli, liigagi sageli! Arvatavasti see näib neile nii. Näiteks sel juhul, kui kitsal sõidurajal üks võistleja tahab teisest mööda sõita ja kahe sõiduki vahele jääb vaid mõni sentimeeter ruumi. Hetkel see näib väga kardetavana — ja see polegi täiesti ohutu, — kuid sõitja peab evima head silmamõõtu ja rahulikkust olukorrast üle olemiseks. Loomulikult ei tohi seal midagi jätta juhuhooleks, vaid tuleb arvestada kõiki võimalusi, niiõelda kalkuleerida.

Kuid tahtsin ju kirjeldada hädahohtlikke olukordi, mis minu elus on ette tulnud, olukordi, mille kohta inimesed võib-olla ütlevad: „Pääses kogemata vikati-mehe käest.“ See võib olla võimalik, sest ei tohi eales melega kutsuda välja katastroofi. Kuid asi võib-olla polnud pooltki nii halb. Ma ei tea seda nii täpselt. Minu elukutses toimub ju kõik vaid murdosa sekundi kestes, nii et enne seda pole mingit võimalust endale seada küsimusi „kuidas“ või „mispärast“. Ja pärast? Noh, siis vaevalt mõeldakse olule, sest uued mured on vallutanud sind. Võib-olla olen tõesti vaadanud surmale silma sagedamini kui ise tean.

Minu auto seisatus, siis agaustus kohutav rakastus: järeلسõitnud auto oli sõitnud minu sõidukile otsa.

2. Seigad Monte Carlo sõidul ja Monakos

Kord elasin oma autoga läbi kohutava praksatuse. See oli tähesõidul Monte Carlosse, mis algas Riias. Olime viibinud teel raskeid päevi ja öid kontidesse-tungiva külmaga ja lumetuiskudega. Olime kõik pisut kurnatud, kuid meie närvid reageerisid kõigest hooli-mata igale pisiasjale. Brüsseli lähedal jäätunud maan-teel pidin pidurdama järsult enda ees sõitva valgusta-mata sõiduki ja samal ajal vastusõitva veoauto tõttu. Minu auto seisatus, siis aga kostis kohutav raksatus. Järelesõitev auto oli sööstnud minu sõidukile otsa, su-runud mind vastu veoautot ja siis oligi katastroof käes. Ei puudunud palju, et see oleks maksnud minu kaela ja krae. Sellest olukorrast ma ei taibanud enne midagi, kuni kõik raksus, ja ometi see oli üks ebameel-divimaid.

Varsti pärast seda, kui olin teinud esimese tutvuse mootorrattaga, sooritasin sõidu Reinimaale. See oli ta-valine lõbusõit. Sirgel maanteelõigul tuli mul taht-mine proovida oma ratta kõrgeimat kiirust. Kui sõit-nuksingi pisut aeglasemalt, poleks see vältinud õnne-tust. Lühidalt: kui kihutasin heas tempos edasi piki maanteed, sooritati ühe talu õues täkkvarsa kallal pa-rajasti valusat operatsiooni, milleks varsal polnud kül-laldaselt huumorimeelt, nii et ta rebis enese lahti, jooksis õuest välja ja otse peale minu mootorrattale. Seda sain kuulda igatahes hiljem, kui olin toibunud oma uimastusest ja avasin silmad. Lugu võinuks lõp-peda veelgi halvemini, kuid mul poleks ikkagi olnud aimu, et seisan silm-silma vastu surmaga.

Võib-olla on minu raskeim õnnetus, mille olen läbi elanud oma kauaaegses tegevuses võidusõitjana ja mis mind kaheksaks kuuks sidus voodiga, seda tähelepanu-väärsem seetõttu, et ma ei tea öelda, millal olukord mõjub kõige kardetavamana ja millal ta on seda tege-likult. Seda õnnetust ma mäletan selgesti kõigis üksik-asjus esimesest kuni kümnenda, see on viimse, sekun-dini. Muide, kas teate ka, et kümme sekundit on väga, väga pikk aeg? Lugege kord kahekümne ühest kolme-kümneni, üsna pikkamisi. Siis taipate, kui pikk aja-vahemik see on, väike igavik lausa. Selle aja kestel võib autoga katta ümarguselt ühe kilomeetri.

Nende kümne sekundi jooksul sündis siis järgmist:

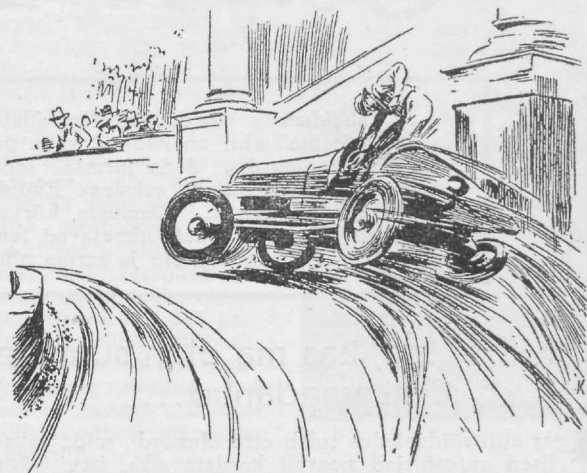
Treenisin end Monako suurauhinna vastu. See on võidusõit, mille marssruut viib läbi Monte Carlo kit-saste ja mägist tavanate, ühest kurvist teise, piki Cote d'Azuri randa, mööda elegantseist hotellest, raud-teesildade alt läbi. Kõikjal vahivad sind uudishimu-likud inimesed. Sada ringi. Sada korda tuleb teha sama kolmekilomeetriline võidusõidurada. Nii õpitakse varsti tundma teed, ja sellega see tee kaotab ka raskused, mis mõnikord tunduvad isegi kunstlikena. Osatakse hinnata kardetavaid kohti, Peab ainult teravalt pane-ma tähele. Kuid millal võidusõitja ei pea seda!

Sellest hoolimata juhtus õnnetus. Juhtus momen-dist, mida ei võinud ette näha, millega võidusõitja vaevalt teab arvestada, kuid millega ta peab arves-tama.

See oli enne viimse treeningringi lõppu. Kõik oli läinud hästi. Sõidurada oli mulle ammu tuntud, nii et see ei võinud mulle tuua üllatusi. Olin kiire. Aeglus-tasin masina käiku, siis aga meenus, et see on viimne võimalus veel kord põhjalikult proovida pidureid, kuna enne võidusõitu pole selleks enam juhus. Veel kord vajutasin gaasi sügavamale, veel kord hakkas mootor metsikult undama, ja silmapilkselt oli kiirus tõusnud sajaneljakümnele kilomeetrile. Nüüd tuli vasakkurv, mida ühelt poolt piirab meri, teiselt kivivall. See pol-nud kerge kurv, kuid ma tundsin tema vempe ja oma-dusi, mulle ta ei valmistanud mingit muret.

Nii mõtlesin mina.

Siis, äkki, vajutan piduritele, kuid — see on mulle veel praegu vaevalt-usutav, kuna olin paljude treening-ringide ajal teinud seda ikka — ... seal juhtus midagi ootamatut. Pedaal oli küll vajutatud alla, nüüd pidi auto vähendada tempot — jah, pidurid haarasid ka, kuid ... ainult ühest küljest. Ainult üks ederatas oli

Tundsin seda lööki: mind paisati vastu karosserii paremat külge, üsna kõvasti.

pidurdatud! — Mis on lahti? Auto viskus, nii et kadus kuulmine ja nägemine. Sõiduk tuli aga saada oma valitsemise alla. Pean sooritama selle! Pidurid vabaks! Hetke kestes sõitis auto otsejones, kuid edasi sõita otsejones oli võimatu: kurv, kurv! Veel ikka 110 km tunnis! Kurv võimaldab kõige enam 80 km. Mis on üle selle, tähendab halastamatut katastroofi. Mida ütles sir Henry Seagrave? Võidusõidust võib kasutada vaid üheksakümmend protsenti — kümme protsenti tähendavad hädaohtu — surma!!! Lori! Uuesti astuda pidurile! Ei tohi tulla mingit katastroofi! Kuid jälle haarab pidur vaid üht ederatast. Tempo on langenud, auto samahästi kui tasakaalustatud. Kuid ikka tal on peal veel 100, kuid 100 on 20 võrra rohkem kui 80. Kaheksakümmend on aga absoluutne piir, seda teavad kõik, seda tean ka mina.

Ja ma ei saa sealt minna allapoole! Kiirus jääb 100-le. Nüüd on vaja laveerida. Mis tähendab aga lõppeks laveerimine, kui pole midagi laveerida, kui on kasutatud kõik võimalused? Ikka veel 100! Pean saama alla kaheksakümnele. Ma ei saa aga seda! Nüüd olen juba kurvis. Ja ma sööstan sealt läbi. Kas sööstan tõesti? Ei! Pääsen puhtalt kurvisse, — siis on minu valitsemisvõim masina üle lõppenud. Pidurid! Masin paisatakse paremale! Püüan veel kord roolida teda kurssi, aga siis ma tunnen juba, kuidas sõiduki tagumine osa kaldub kõrvale. Vastu roolida — asjatu! Liigun järjest paremale — ja juba kostabki raksatus. Auto paiskub taguosaga vastu kivitrepri posti. Tunnen seda lööki, mind paisatakse vastu karosserii paremat külge, üsna kõvasti, kuid see ei tee isegi valu. Sugugi mitte! Kuid ma olen paisatud vastu karosseriid, seda ma tunnen. Ja jalg lebab piduril. Siis tuleb veel kord pörge, üsna tugev pörge. See käib läbi jala, läbi sääre kuni puusani. Seda ma märkasin.

Nüüd auto seisis. Muutusin jälle üsna rahulikuks. Inimesed teeääres olid karjunud — ma polnud seda pannud tähele. Olin liialt tegevuses oma autoga. See oli olukord, mis (arvestamata pidureid), tuleb sageli ette võidusõitudel.

Järgneb.

Atlesti

VÄLJAKUTELE JA RADADELE

Uus kergejõustiku hooaeg maailmas on juba alanud. N-ü. otsa lahti tegi USA, sest peagu vahetult sisevõistlustele järgnes välisvõistluste hooaja start Kalifornias, kus peagu iga aasta on hooaeg sisse õnnistatud vähemalt ühe uue maailmarekordiga. Tänavu püstitas esimese maailmarekordi Cornelius Warmerdam, kes teivashüppes saavutas 4.57.

Tavalisele kergejõustiku tippsaavutuste jälgijale ei ütle arv 4.57 rohkemat kui et ametlik maailmarekord on 3 sm võrra parandatud. Jänkidele on aga see number tähtsaks verstaapostiks. 4.57 ületamisel ei lasknud Warmerdam lati asetada just 4 meetrile ja 57 sentimeetrile, vaid 15 jalale, sest 15 jala ületamine oli jänkide ammuaegseks igatsuseks. Meenutan nelja aasta eest E. Spordilehes (samuti maikuu-numbris) avaldatud jutuajamist, mille USA kuulsamaid treenereid Harry Trotter andis USA spordilehtede esindajaile. Kui temalt küsiti, missugused maailmarekordid võiksid tulla kõige kiiremini purustamisele, mainis ta, et teivashüppe maailmarekord võivat varsti tõusta 15 jalale (4.57). Seda „varsti“ tuli küll oodata 4 aastat, kuid ta siiski saabus.

Samal jutuajamisel H. Trotter lisas: „Ja kui leidub hüppaja, kellel on hea kiirus ja hästiarenenud öla- ja käsivarrelihased, siis võib säärane mees hü-

pata ka 4.67.“ Iga uue maailmarekordi puhul on tavaliseks küsimuseks, kes purustaks järgmisena rekordi ja millal see võiks juhtuda. Peame sellest küsimusest kinni ka nüüd ja püüame ühtlasi vastata. Seni kuni silmapiirile ei kerki uusi suurtalente, peaks arvama, et C. Warmerdam ise pühib esimesena enda praeguse rekordi. C. Warmerdam on blondpäine hiiglane. Juuksevärv ei etenda küll mingisugust osa saavutuste püstitamisel, küll aga see, et blondi pea kandjaks on laiaõlgne, atleetliku figuuriga mees. 4.57 saavutamist säärast hiiglast peetakse peetud koguni uskumatuks, kuid miks ei võiks proportsionaalselt arenenud kerega hiiglane just teivashüppes saavutada oma parima? Praegusaja teibad suudavad väga hästi õhku viia ka suurt kere, kui sellel kerel on aga jõudu ja kiirust. Neist ei näi Warmerdamil puudust olevat, sest peale atleetliku kehaehituse omab ta ka head kiirust (100 jardi 9,9 sek.). Nii siis: miks ei võiks C. Warmerdam olla vastavaks sellele hüppaja kujule, kes H. Trotteri arvates võiks saavutada 4.67?!

Siinkohal oleks paras koht ka teivashüppe maailmarekordi arengu tabeli avaldamiseks. See on võrdlemisi pikk, ulatudes 1866. aastasse ja sisaldades peagu poolsada rekordi parandamist. Sellest hoolimata avaldame ta:

3.05	J. E. Wheeler, Inglise	1866	3.69	N. Dale, USA	1904	4.12	C. Hoff, Norra	1922
3.20	J. E. Wheeler, Inglise	1866		F. Gonder, Prantsuse	1904	4.21	C. Hoff, Norra	1923
3.21	R. Mitchell, Inglise	1866	3.76	F. Gonder, Prantsuse	1905	4.23,5	C. Hoff, Norra	1925
3.22,5	J. E. Woodburn, Inglise	1872	3.83	F. Gonder, Prantsuse	1905	4.25	C. Hoff, Norra	1925
3.37	J. E. Woodburn, Inglise	1876		W. R. Dray, USA	1907	4.26,7	S. Carr, USA	1927
	H. E. Kayll, Inglise	1877	3.85	A. C. Gilbert, USA	1908	4.30,5	L. Barness, USA	1928
3.42	T. Ray, Inglise	1879	3.90	W. R. Dray, USA	1909	4.31	W. Miller, USA	1932
3.52	T. Ray, Inglise	1886	3.91	L. S. Scott, USA	1910	4.37	W. Graber, USA	1932
3.53	E. L. Stones, Inglise	1888	3.93	L. S. Scott, USA	1910		K. Brown, USA	1934
3.57	T. Ray, Inglise	1888	3.98	G. B. Gardner, USA	1910		K. Brown, USA	1935
3.58	R. D. Dickenson, Inglise	1891	4.01,5	L. S. Scott, USA	1910	4.40	K. Brown, USA	1936
3.62	R. G. Clapp, USA	1898	4.01,8	M. S. Wright, USA	1912	4.43	G. Varoff, USA	1937
3.66	H. T. Chapman, Inglise	1903	4.03	M. S. Wright, USA	1913	4.54	W. Sefton, USA	1937
3.68	B. Puissegur, Prantsuse	1903	4.05	F. K. Foss, USA	1919		E. Meadows, USA	1937
			4.09	F. K. Foss, USA	1920	4.57	C. Warmerdam, USA	1940

Jänkid on seega peagu kogu käesoleva sajandi olnud teivashüppe peremeesteks, ainult norralane Charles Hoff tumestas vahepeal nende hiilgust.

Oleme pajatanud alanud hooaja esimesest maailmarekordist. Kas tuleb neid veel. Ilmkindlasti ja kahtlemata. Kuigi praegu möllab suur sõda, suudetakse kergejõustikku edasi arendada. USA kergejõustik ei lase end häirida Euroopa sõjast ning seal areneb ta edasi normaalset rada. Heites pilku USA praegustele suurtleetidele oleks esimeseks küsimuseks, kas 100 m-is suudetakse korrata või koguni uuendada Jesse Owens'i maailmarekordi. Kuulsa coachi nagu Templetoni hoole all on 1. a. üllatanud valge sprinter Clyde Jeffrey. Viimane suutis läinud aastal murda neegrite hegemoonia. Ainult üks kord alistus ta ühele neegritest, kelleks oli poetilise nimega Ellerbee, kuid selgi korral vaieldavalt. Ainult filmiülevõtte finišist selgitas võitja. See näitas, et esimesena üle finišilindi jõudnud küll Jeffrey ning a, rinnaga jõudis aga 1 sm enne Jeffrey rinda kohale Ellerbee oma. Jeffrey praegused paremad tulemused on 100 m 10,2, 200 jardi 20,8 jne. Uus kuulsus pikamaajooksudes on jänkidel Greg Rice, kes 1. a. jooksis 5000 m 14.15,9-ga ja hiljutistel sisevõistlustel võitis ka Taisto Mäki. Sellest mehest kirjutab käesolevas numbris R. Toomsalu.

Veel üks neegrite hegemoonia murdja, kuid kõr-

gushüppes, on Les Steers. Ta võitis kõiki neegreid ja seejuures neegrite endi relvaga, s. o. neegrite rullimisstiilis. Jänkid ennustasid temast Helsingi olümpiavõitjat, tehnilistel põhjustel jääb aga selle ennustuse täitumine või mittetäitumine nägemata. Kellelt aga jänkid eelkõige loodavad uue maailmarekordi püstitajat, on kuulitõukaja Alfred Blozis. Nende ridade kirjutamiseni polnud aga teateid tema esinemistest välisvõistlustel. Suures vormis on ka blond Stan Anderson, kes kaaluvat 2 tsentnerit ja olevat sisevõistlustel saavutanud järjekindlalt 16½ m lähedale.

Kokku võttes võib jänkidelt oodata suuri üllatusi. Kuid mis teeb Euroopa? Saksamaal on hooaeg algamas ning praeguste eelduste kohaselt ei lase ta sõjast oma kergejõustikku palju häirida. Peamisse suhtlemisse jääb Saksa Itaaliaga ja Balkani riikidega, millega avaneb küllaldaselt võimalusi suurvõistlusteks. Et Rudolf Harbig läinud aastaga veel ei jõudnud oma võimete tipule, näis kõigile selgena. Kui ta praegu on mobiliseeritud sõjaväkke, on talle siiski võimaldatud palju soodustusi oma spordikarjääri jätkamiseks. Sakslaste unistuseks on, et R. Harbig viib maailmarekordi 400 m-is alla 46,0 ja 800 m 1.45,0 lähedale. G. Stöckilt või H. Trippelt loodetakse uut eurooparekordi kuulitõukes, viimaselt heal juhul koguni ka kettaheites.

Veeremängu üritusi

1. Veeremängu Liidu tegevusest.

EESTI Veeremängu Liidu põhikirja järgi juhivad liidu tegevust: a) EVL asemikkudekogu ja b) EVL juhatus. Hiljutine EVL asemikkudekogu koosolek, millest võtsid osa peale EVL juhataste veel viie veeremängu organisatsiooni esindajad, moodus kõigiti üksmeelselt ja sõbraliku koostöö tähe all. EVL aruanded, eelarved ja muud kavad ning ettepanekud kinnitati lahkarvamisteta. Muuseas muudeti ka EVL määrustikku mängijate ühest organisatsioonist teise ülemineku osas, et üleminek teise organisatsiooni võib teostuda üksnes endise organisatsiooni teadmisel ja nõusolekul, milline moodus tagab, et mängija kohustused end. organisatsiooni suhtes saaksid enne üleminekut korrektselt lahendatud. Võimalikud lahkarvamised seejuures lahendab muidugi EVL juhatus.

Organisatsioonide esindajate ettekannetest selgus, et liitu kuuluvad veeremänguklubid ja -selsid on üldiselt elujõulised ja tegevus jätkub edukalt. Narva veeremängijate peres sakslaste lahkumisega tekkinud lünk on kohe täidetud. Vanima organisatsiooni, Tallinna Veeremänguklubi, esindaja märkis, et mängijate kaader kipub vananema ja seepärast on ette näha nooremate juuretoomist, et püsida võistlusvõimelisena. Noorim organisatsioon — Puhkekodu — tegutseb intensiivselt ja mängutase on kiiresti tõusnud. Soodustava asjaoluna on Puhkekodul, et veeremänguteed ja -abinõud on liikmeil A.-S. Põhja Puupapi ja Paberivabrikult tasuta kasutada. Makkabi veeremängu sektsiooni tegevuse laienemine on piiratud, kuna tal endal veereteed puuduvad. Suurima organisatsiooni — Tallinna Garnisoni Veeremänguklubi — tegevus jätkub endiselt elujõuliselt ja uute ürituste suunas. Koosolekult puudusid Rakvere ja Pärnu esindajad. Tartus tegutseb hulk veeremängijaid „vana hea aja vaimus“, mille tõttu otsustati astuda samme nende organiseerimiseks sportlikule alusele.

2. Veeremängu võistlusi.

Kevade tulekul on veeremängijatel võistluste hooaeg. Sügisest alates on harjutatud ja nüüd on tulemusist huvitatud nii organisatsioonid kui ka mängijad omavahel. Seepärast koostatakse praegu võistlusmeeskondi, uuritakse mängutagajärgi ja on alanud ka võistlusedki. Suurimaist võistlustest teostusid E. Veeremängu Liidu korraldusel 31. märtsil „Pealinna 1940. a. meistrivõistlused“, millest võtsid osa kõik Tallinna veeremänguklubid 10-meheliste meeskondadega. Mängiti Tallinna Garnisoni Veeremänguklubi, Tallinna Veeremänguklubi ja Puhkekodu teedel à 30 viset, kokku 90 viset.

Tehnilisi tulemusi

	Veereteed:			
	TGV	TVK	Puhke- kodu	Kokku
1. E. Karjatse	203	189	157	549
2. E. Randman	201	181	158	540
3. A. Tare	193	173	161	527
4. A. Brommig	182	159	175	516
5. E. Lember	190	171	153	514
6. E. Meer	184	176	154	514
7. O. Mandre	185	173	152	510
8. H. Piisa	186	162	154	502
9. G. Under	166	179	151	496
10. B. Haltrik	167	161	141	469
	1857	1724	1556	5137

Tallinna Veeremänguklubi

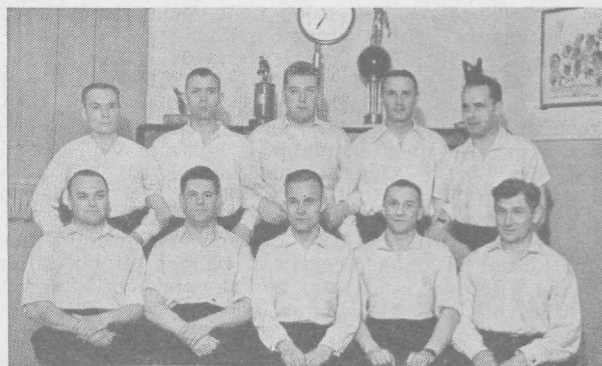
	Veereteed:			
	TGV	TVK	Puhke- kodu	Kokku
1. K. Kister	192	185	169	546
2. J. Murro	192	184	146	522
3. K. Reinap	161	185	155	501
4. H. Treier	137	202	148	487
5. V. Arak	160	175	150	485
6. A. Rüütel	163	174	147	484
7. E. Hansen	148	158	161	467
8. H. Anton	143	171	141	455
9. V. Resev-Resel	163	173	118	454
10. J. Planken	143	156	143	442
	1602	1763	1478	4843

Puhkekodu

	Veereteed:			
	TGV	TVK	Puhke- kodu	Kokku
1. V. Rajevski	193	176	172	541
2. V. Ventsel	190	170	158	518
3. O. Loo	157	182	159	498
4. V. Pihlakas	179	176	141	496
5. N. Felicius	165	170	159	494
6. O. Sepa	183	160	136	479
7. V. Viren	154	152	163	469
8. E. Landsman	137	167	155	459
9. E. Tabola	142	149	154	445
10. E. Felicius	147	139	155	441
	1647	1641	1552	4840

Makkabi

	Veereteed:			
	TGV	TVK	Puhke- kodu	Kokku
1. M. Stein	159	169	170	498
2. L. Rubinstein	142	188	132	462
3. J. Švarz	160	165	135	460
4. H. Šur	157	150	152	459
5. S. Lopavok	141	166	135	442
6. M. Gluškin	159	162	119	440
7. S. Kletski	135	151	152	438
8. S. Malkin	144	167	126	437
9. T. Lipavski	145	151	134	430
10. D. Joffe	150	128	120	398
	1492	1597	1375	4464

PEALINNA 1940. A. VEEREMÄNGU-MEISTER-MEESKOND.

Seisavad: B. Haltrik, H-th Piisa, A. Brommig, E. Lember, E. Meer. Istuvad: A. Tare, G. Under (meesk. vanem), E. Karjatse (pealinna meister), E. Randman (meesk. vanema abi), O. Mandre.

VEEREMÄNGU LIIDU ASEMIKKUDEKOGU KOOSOLEK.

Vasakult — TGV esindajad Hiielo ja Lepamäe; EVL laekur Karineem; EVL sekretär Muru; EVL esimees direktor Kaarna; EVL abiesimees Narva linnapea Hansing; TVK esindaja Janson; Puhkekodu esindaja Lambin ja Makkabi esindaja Stein.

Seega tuli ülekaalukalt võitjaks ja pealinna 1940. a. meistermeeskonnaks Tallinna Garnisoni Veeremänguklubi meeskond 5137 punktiga, mis on uueks Tallinna rekordiks. Eelmine rekord, püstitatud 1939. a. samuti TGV poolt, oli 5039 punkti. Ka individuaalselt tuli pealinna veeremängumeistriks TGV mängija E. Karjatse 549 punktiga, mis on ka uus Tallinna rekord. Eelmine rekord oli K. Kisteri nimel 540 punktiga. Märkimisväärne on, et endise rekordi ületasid kolme klubi meeskondade tippmehed: E. Karjatse (TGV) 549 p., K. Kister (TVK) 546 p., V. Rajevski (PK) 541 p. ja rekordi kordas E. Randman (TGV) 540 p. Võistluste tippmeeste tasavägisust ja sellest sõltunud suurt pinget näitab asjaolu, et 550-punktilise mängu juures on lõpptulemuste vahe ainult mõnepunktiline.

Meeskonna-võistluses platseerus üllatuslikult teisele kohale „vanade meistrite“ — Tallinna Veeremänguklubi — meeskond ainult 3- (kolme-) punktilise edumaaga Puhkekodu ees, keda enne võistlusi peeti üheks kõvemaks konkurendiks. Puhkekodu tagajärg tuli aga oodatust palju nõrgem.

Teise ootamatuse serveeris TGV meeskond, kes puhkekodulasi võitis 4 punktiga Puhkekodu oma teedel, kuna oma veereteedel on tavaliselt „perekomehiks“ ka ikka oma klubi mehed, nagu see nähtub eeltoodud tabelitestki.

Vast oli Puhkekodu seekordse fiasko põhjuseks ületreening? Kuid on eeldusi, et edaspidi võib loota vastuüllatuse ka puhkekodulastelt, kus mängijate kaa-

der koosneb enamikus mitmekülgetest sportlastest (kergejõustiklased, jalgpallimängijad, maadlejad, pokisijad jne.).

Individuaalvõistluse üllatuse valmistas E. Randman (TGV), kes TGV veereteedel esimese 3-me seeriaga à 5 viset, s. o. 15 viskega, saavutas (42+38+36) 116 punkti, mis on suurelt rahvusvaheline tagajärg. Tõsi on muidugi, et see saavutati ainult 15 viske juures, aga miks ei peaks see olema võimalik ka 30 või 60 viske juures?

Üldiselt oli võistluste korraldus ja ajajaotus eeskujulik, mille tõttu võistlused möödusid ladusalt.

Klubidevahelise matšina peeti 7. aprillil Tallinna Garnisoni Veeremänguklubi ja Puhkekodu vahelised võistlused mõlema organisatsiooni teedel à 30 viset, kokku 60 viset.

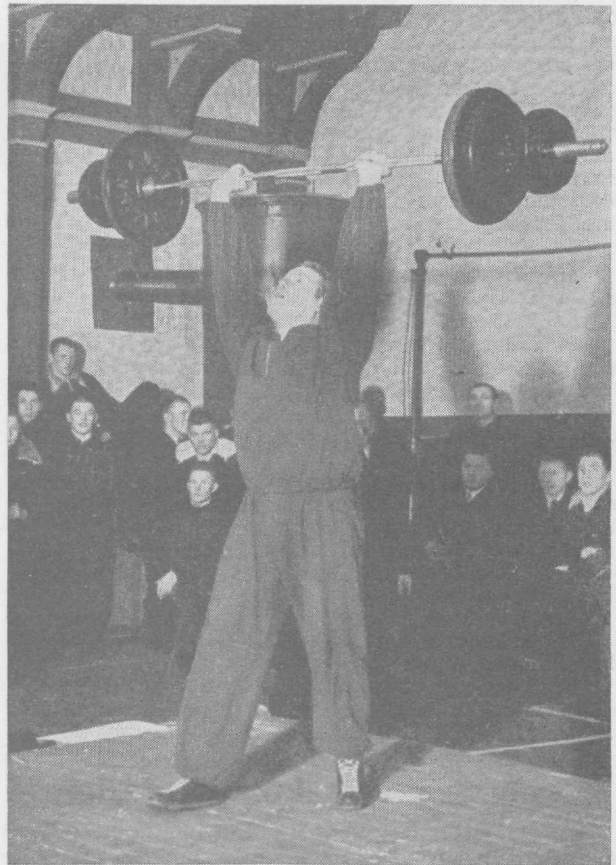
Võistlusil saavutati (10-mehelise meeskonna tagajärg):

Tallinna Garnisoni Veeremänguklubi	3378 punkti
Puhkekodu	3273 punkti

Seega TGV edu 105 punkti

Ees seisab klubidel veel rida mitmesuguseid omavahelisi võistlusi ja hooaja tulipunktiks on üleriigilised veeremängu meistrivõistlused, missugused peetakse seekord Tallinnas maikuul ja missugustest võistlustest võtab osa kindlasti üle 100 võistleja.

V. Lepamäe.

J. Kotka kohta võib öelda, et on vähe spordialasid, mida ta ei harrasta. Peale maadluse mõlemas stiilis on ta vasaraheitja, suusataja ja ülaltoodud pilidil näema teda iõsimas. Tema kogusumma iõstmises kõigub 350 kõ lähedale.

Kas olete pidevalt

Eesti Spordilehe

tellijä ?

KUUST KUUSSE

Noorte meistrivõistlused maadluses

16-st seltsist 64 osavõtjat

(A. P.) Eesti tänavused meistrivõistlused greeka-roma maadluses algajate klassile peeti kärbes-, kerge-, kesk- ja raskekaalus 6.—7. aprillini Järvapoeegade korraldusel Paides ja teine osa sulg-, kergekesk- ja poolraskekaalus 21. aprillil Harju maleva korraldusel Kehras. Võistlusel oli esindatud rekordiliselt spordiorganisatsioonide — 64 maadlejat kuue teist kümnest seltsist. Pakutud tulemused ületasid eelmiste aastate samasuguste meistrivõistluste tagajärjed. Maadluspordi vastu huvitõusu tulemusena üleriigilises ulatuses ja raskejõustikuliidu maadlejate klassijaotuse tagajärjena võib märkida, et siseriigist on võrsumas rohkearvuliselt paljulubavat nooremate maadlejate generatsiooni, kellest püsiva treeningu ja asjatundliku juhtide hoolet võib tõusta uusi järglasi senistele tippmeestele.

Seltsidest tuli esmakordselt üldvõitjaks Paide Järvapojad 8 punktiga ja võitis parima maadlusorganisatsioonina raskejõustikuliidu rändauhinna, millest jäädavalt omandamiseks tuleb võita üldse kolm korda. Teisele kohale jäi eelmise aasta karikavõitja Tall. Sport 7 punktiga. Seekordsel meistrivõistlusel saavutas punkte koguni kümme organisatsiooni! Järgnesid Harju malev 6; Vigala VTÜ 5; Puhkekodu ja Ambla SR võrdselt 4; KL Türi ja Märjamaa malevkonnad 3; Kiviõli SK ja Tall. Kalev ühe punktiga.

Paremusjärjestuseks kujunes:

Kärbeskaal (7 osav.): 1. G. Rosenfeldt, Järvapojad, 1 kaotuspunkt; 2. V. Aasaots, Vigala VTÜ, 3 kp.; 3. Laur, Türi malevkond, 6 kp.

Sulgkaal (11 osav.): 1. E. Öunamets, Märjamaa malevkond, 0 kp.; 2. A. Nautras, Sport, 5 kp.; 3. E. Allikvee, Kalev, 5 kp.

Kergekaal (9 osav.): 1. A. Suigusaar, Puhkekodu, 3 kp.; 2. K. Laast, Sport, 5 kp.; 3. E. Kala, Järvapojad, 6 kp.

Kergekeskkaal (16 osav.): 1. V. Sõmer, Harju malev, 1 kp.; 2. A. Kirsipuu, Ambla SR, 3 kp.; 3. A. Vilde, Kiviõli SK, 5 kp.

Keskkaal (14 osav.): 1. H. Üürrike, Vigala VTÜ, 2 kp.; 2. R. Randmann, Ambla SR, 2 kp.; 3. A. Edelberg, Järvapojad, 6 kp.

Poolraskekaal (4 osav.): 1. L. Tahur, Sport, 0 kp.; 2. A. Leet, Harju malev, 3 kp.; 3. A. Kõrgesaar, Harju malev, 6 kp.

Raskekaal (3 osav.): 1. A. Mahlstein, Järvapojad, 1 kp.; 2. J. Burmeister, Türi malevkond, 3 kp.; 3. E. Soolaid, Puhkekodu, 6 kp.

Tartumaa võit kolmel rindel

(A. P.) Raskejõustikuliidult korraldatud teiskordsel maakondadevahelisel meeskonnavõistlusil maadluses, poksis ja tõstmises tuli tänavu kõigil kolmel alal võitjaks Tartumaa. Ta võitis finaalides järgmiselt: Pärnumaa tõstmises 3:2, Läänemaa maadluses 4:3 ja Pärnumaa poksis 7:1. Tartumaale langes kolm rändauhinda: A.-s. „Unioni“ auhind poksis, A.-s. Tartu Panga dir. J. Piirsalu auhind tõstmises ja

„Uus Eesti“ auhind maadluses. Eelmisel aastal oli igal võistlusalal võitjaks eri maakond: Pärnumaa tõstmises, Viljandimaa maadluses ja Virumaa poksis.

Tartumaa võidukad meeskonnad: tõstmises (alates kergeimast kaalust) J. Rebane, V. Laas, A. Vaikma, K. Unt, A. Salusoo; poksis E. Kallasorg, H. Pärn, A. Annmann, M. Annmann, E. Raidvee, K. Vahi, J. Henno, M. Migasto; maadluses J. Teder, R. Kool, J. Viitung, O. Laan, A. Tähnas, A. Villa ja F. Keedus.

Ülejäänud ridu

● Eesti tänavune jalgpallihooaeg avati Tallinnas Kalevi ja Nõmme linnameeskonna vahelise matšiga 21. aprillil Nõmmel. Kalev võitis 6:0 (2:0). Ametlik hooaja avamine toimus 28. aprillil Vismari tänavas spordiväljakul, kus Sport-Estonia matšil sooritas avalöögi jalgpalliliidu abiesimees A. Lass. Niimetatud sõprusmatši võitis Sport 3:2 (0:0). Samal päeval Tartus Olümpia võitis Viljandi Tuleviku suuskooriliselt 10:0, kusjuures väravad jagunesid poolaegadele võrdselt.

● Tallinna Kalevi traditsioonilise igakevadise murdmaajooksu Piritall (28. apr.) võitsid 8 km-is P. Sajor (Kiviõli SK) 32.05, 5 km-is E. Veetõuse (Kalev) 18.54 ja 5 km-is algajaile E. Aruvald (Kalev) 19.27. Tallinna maleva murdmaajooksus E. Prööm kattis 6 km suurepärase ajaga 17.55. Võib aga oletada, et distants oli ebatäpselt mõõdetud.

● Prahast peeti esimene jalgpallimaavõistlus endise Tšehho-Slovakkia piirides tekkinud kahe riigi — Böömi-Määrimaa protektoraadi ja Slovakkia — vahel. Esimene võitis 3:1 (1:1).

● Riias peetud jalgpalli välkturniiri võitis seitsmendat korda RFK, kes finaalis võitis VEF-i 2:0. Lätis on välkturniirid hooaja avamiseks kujunenud traditsiooniliseks ja suuri rahvahulki ligi meelitavaiks. Omal ajal olid ka Eestis välkturniirid sagedased, nüüd aga ei saavutata nende korraldamiseks ühist platvormi.

● Riia meistervõistlustel tõstmises J. Grišs saavutas keskekaalus 307,5 kg, kuna teiseks samas kaalus tuli 305 kg-ga F. Einis. Poolraskekaalus B. Titavs tõstis 295 kg ja raskekaalus P. Voicechs 320 kg, võites Eesti-Läti maavõistlusel esinenud A. Ratfeldersi, kelle tulemuseks oli 302,5 kg

O. Ü. „ESTO“

TALLINN,

PIKK TÄN. 47, TEL. 444-22

KÕIK

SPORDITARBED

täielises valikus soodsate hindadega

*Hoovaja
uudisriided*

A/S

Р

TEKSTIILVABRIK

O. KILGAS

ETK

jalgrattad

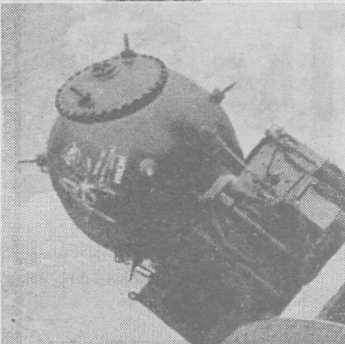
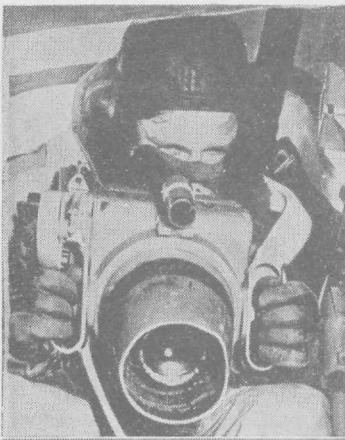
Lux, Eteka, Original
ja Original-Luksus

Moodsa ja täiusliku ehitusega,
millega on saavutatud kerge
liikuvus ja mugav sõit

Müügil tarvitajate- ja majan-
dusühinguis ning Tallinna
müügilaos — Narva mnt. 19

ETK

jalgrattaga saavutate kiirust ja edu!

TÄIELISE ÜLEVAATE

SÜNDMUSTEST MAA-
ILMAS SAATE VARA-
HOMMIKUL ILMUVAST

„PÄEVALEHEST“

„LASTE RÕÕM“

ON IGA LAPSE SÕBER

MITMEKESIST
KIRJANDUST
KONTORITARBEID

P A K U V A D

„PÄEVALEHE“ RAAMATUKAUPLUSED
TALLINN, PÄRNU MNT. 10 ■ PIKK TÄN. 2